

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

โดย

นายประเสริฐ ลาวัณย์วิสุทธิ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

โดย

นายประเสริฐ ลาวัณย์วิสุทธิ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**EDUCATIONAL MANAGEMENT OF BASIC SCHOOLS AS PERCEIVED BY
MEMBERS OF TAMBON ADMINISTRATIVE ORGANIZATION**

By

Prasert Lawanvisut

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2007

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเรื่อง “ การจัดการศึกษา
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล” เสนอ โดย
นายประเสริฐ ลาวัณย์วิสุทธิ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะดังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะดังกูร)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร)

...../...../.....

46252416 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเสริฐ ลาวัณย์วิสุทธิ์ : การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ พ.ต.ดร.นพพล เจนอักษร. 99 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 2) แนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อนุเคราะห์(นามสมมติ) อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 8 คน และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจำนวน 6 คน โดยใช้กรอบแนวคิดการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิรนัยบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 1.1) งานวิชาการต้องการให้ สถานศึกษาปรับหลักสูตรของสถานศึกษา พัฒนาระบบการเรียนรู้โดยให้ครูพัฒนาตนเอง การวัดผลและประเมินผลให้ยกเลิกการสอบซ่อมเปลี่ยนเป็นตกซ้ำชั้น การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใช้ในการพัฒนานักเรียน สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาต้องการให้สถานศึกษานำสื่ออย่างหลากหลายมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม การแนะแนวการศึกษาให้เน้นการแนะแนวการศึกษาต่อ ให้ครูสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการของชุมชน 1.2) งานงบประมาณ ให้ทำตามระเบียบของราชการและจัดทำในรูปของคณะกรรมการและแจ้งให้ชุมชนได้รับทราบรายละเอียดการใช้งบประมาณต้องการให้สถานศึกษาจัดระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา แต่ต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ 1.3) การบริหารงานบุคคล ให้สถานศึกษาจัดทำแผนการรับนักเรียนเพื่อกำหนดอัตราครู เรื่องการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งครูให้มีคณะกรรมการของโรงเรียนจะเป็นครูหรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสรรหา การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนำวิทยากรมาให้ความรู้อย่างต่อเนื่องให้ครูยึดจรรยาบรรณวิชาชีพครูเป็นแนวในการปฏิบัติงาน 1.4) งานบริหารทั่วไปให้นำอุปกรณ์เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ทำแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้ปกครองเป็นข้อมูลย้อนกลับประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสถานศึกษาให้ชุมชนและผู้ปกครองได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง พัฒนาคู่มือมีความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดทำสำมะโนนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เข้าเรียนครบทุกคน การบริการของสถานศึกษาขอให้เบ็ดเสร็จใจจุดเดียว ยิ้มแย้มแจ่มใสกับผู้รับบริการ

2. แนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 2.1) งานวิชาการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการนำวิทยากรที่มีความรู้ในด้านการจัดทำหลักสูตรมาเป็นผู้ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ พัฒนาคู่มือโดยการส่งเข้ารับการอบรมและจัดหาเอกสารให้ครูได้ศึกษาดูด้วยตนเองใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเช่น วัด มาพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม การตกซ้ำชั้นของนักเรียนต้องสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองให้ตรงกันให้สถานศึกษาให้เป็นแหล่งวิชาการของชุมชนทั้งข้อมูลสารสนเทศและสถานที่ในการจัดอบรม 2.2) งานงบประมาณให้ยึดระเบียบของราชการโดยการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน จัดระดมทรัพยากร โดยวิธีทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา จัดทำทะเบียนภูมิปัญญาชาวบ้านมาช่วยเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น 2.3) งานบุคคล การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งครูให้สถานศึกษามีส่วนร่วม ครูปฏิบัติหน้าที่โดยจรรยาบรรณวิชาชีพครู ปฏิบัติดีเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียน 2.4) งานบริหารทั่วไป นำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน แจ้งข้อมูลข่าวสารด้วยหนังสือจากโรงเรียน หอกระจายข่าว การบริการเน้นความรวดเร็วโดยติดป้ายบอกเวลาในการจัดทำ แจกแบบสอบถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อทราบข้อมูลย้อนกลับ จัดทำสำมะโนนักเรียนในเขตบริการโดยให้ครูลงพื้นที่ จัดกิจกรรมเสริมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถบนเวที เน้นเรื่องการพูดบนเวที

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ

46252416 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : EDUCATIONAL MANAGEMENT OF BASIC SCHOOLS

PRASERT LAWANVISUT : EDUCATIONAL OF BASIC SCHOOLS AS PERCEIVED BY
MEMBERS OF TAMBON ADMINISTRATIVE ORGANIZATION. INDEPENDENT STUDY'S ADVISOR :
ASST. PROF. MAJ. NOPADOL CHENAKSARA RTAR.,Ph.D. 99 pp.

The purposes of this research were to : 1) examine the knowledge and the needs involving educational management of basic schools as to the perception of members of Tambon administrative organization and 2) determine the Tambon administrative organization members' conceptions of educational management of basic schools. The respondents were 8 members of Tambon Anukro Administrative Organization (pseudonym) in Thong Pha Phum district, Kanchanaburi province, providing information and 6 members form don't have structural interview under the concept of educational management of basic schools as a juristic entity. The instrument employed to collect data consisted of a form of structural interview whereas the researcher performed the interviewer role in the focus group interview. The collected data were analyzed by means of summary formation and content analysis.

The findings were as follows :

1. The needs involving educational management of basic schools as to the perception of members of Tambon administrative organization were found as follows : 1.1) With regard to the academic affairs, aspects of the school curriculum improvement, the teachers' self-improvement of learning development process, the alteration of student evaluation to repeat the class when the examination result was in failure, the research of education quality to develop students in classrooms. The school utilization of great variety of educational media, innovation and technology to enhance learning and teaching in classrooms, the utilization of community learning resources to improve students' virtue and morals, the focus of higher education guidance, and the network of teachers' exchanging knowledge were needed whereas the schools were needed to be the resource of academy for the community as well. 1.2) With regard to the budget planning, the school budget was needed to be operated under the guidelines of the government procedure within the form of a board of committee and report the budget spending to the community whereas the schools were needed to assemble and encourage a voluntarily educational investment. 1.3) With regard to the personnel management, the schools were needed to plan the number of annual new students in order to assign the appropriate number of teachers selected by a board of teachers or parents whereas teachers were needed to improve their efficiency of teaching performance directed continuously by experts and perform teaching career in accordance with teaching ethics. 1.4) With regard to the administration in general, aspects of the school data base compiled by equipment of technology, the construction of questionnaires inquiring parents' opinions as feedbacks about school affairs, the continuation of information technology, the student census conducting in order to ensure the education in school of the community's young population and the one-stop service with friendly officers of schools were found to be needed.

2. The Tambon administrative organization members' conceptions of education management of basic schools were found as follows : 2.1) With regard to academic affairs, aspects of the school curriculum resulting from the seminar and workshop directed by instructors of curriculum expertise, the teachers' development by opportunities provided to attend training courses and documents provided to study at their own desire, the utilization of community learning resources including temples to enhance students' virtue and morals, the students, repetition of class agreed between parents and schools, and the utilization of schools centers of community knowledge in terms of both information technology and venues for conferences and seminars were revealed. 2.2) With regard to budget planning, aspects of the operation of the school budget spending under the guidelines of the government procedure and the laws concerning, the board of internal auditors assigned by the school director, the fund raising for school curriculum were revealed. 2.3) With regard to personnel management, aspects of the participation of school in selecting and placing teachers in position, and the teachers, career performance in accordance with teaching ethics and as an acceptable sample for students were revealed. 2.4) With regard to the administration in general, aspects of the utilization of computers in assembling school data base, the public relation of school activities by means of school letters and community broadcasting station, the time limitation of service to ensure rapid service, the questionnaire distribution to personnel concerning in order to gain feedbacks, the teachers, field service of students' census conducting within the service area, and the additional activity encouragement of students, ability on stage in particular of speech ability were revealed.

Department of Educational Administration, Graduate School, Silpakorn University, Academic Year 2007

Student's signature

An independent study advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเล่มนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่ง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร. นพดล เจนอักษร อาจารย์ ดร. ศรียา สุขพานิช รองศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะตั้งกูร และผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายต๋นันท ป็องกัน นางบุญชู สุขเจริญ และนายโอภาส เจริญเชื้อ ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัยให้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ เพื่อน ๆ บริหารการศึกษารุ่นที่ 23 และนางเรณู ลาวัณย์วิสุทธิ ที่ให้กำลังใจตลอดจนช่วยเหลือในการเรียน คุณความดีของสารนิพนธ์เล่มนี้ขอมอบให้ผู้มีพระคุณทุกท่าน ความวิริยะ อุตสาหะในการศึกษาขอให้เป็นอย่างแก่ นางสาวณัฏฐา ลาวัณย์วิสุทธิและนางสาวสุธิมา ลาวัณย์วิสุทธิ บุตรผู้เป็นที่รัก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ปัญหาการวิจัย	3
วัตถุประสงค์การวิจัย	8
ข้อคำถามการวิจัย	9
สมมติฐานการวิจัย	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	13
แนวคิดการจัดการศึกษา	13
รูปแบบและลักษณะของระบบการศึกษา	15
ความหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	16
ความสำคัญของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	17
การจัดการศึกษาท้องถิ่น	18
การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน	18
การจัดการศึกษานอกระบบ.....	18
การจัดการศึกษาของสถานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล	19
การบริหารวิชาการ.....	20
การบริหารงบประมาณ	24
การบริหารงานบุคคล	31
การบริหารทั่วไป	39

บทที่		หน้า
2	องค์การบริหารส่วนตำบล	44
	องค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมุติ)	46
	ข้อมูลทั่วไป	46
	ประชากร	47
	การสาธารณสุข	47
	การศึกษา	47
	การสาธารณสุข	48
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
	สรุป.....	56
3	วิธีดำเนินการวิจัย	58
	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	58
	ระเบียบวิธีวิจัย	59
	แผนแบบการวิจัย.....	59
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	60
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
	การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	61
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
	การวิเคราะห์ข้อมูล	63
	สรุป	64
4	การวิเคราะห์ข้อมูล	65
	ตอนที่ 1 ความรู้และความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของ	
	สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหาร	
	ส่วนตำบล.....	65
	ตอนที่ 2 แนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม	
	ความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	69
5	สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	72
	สรุปผลการวิจัย.....	72
	การอภิปรายผล.....	75

บทที่		หน้า
5	ข้อเสนอแนะ.....	80
	ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	80
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	81
บรรณานุกรม		82
ภาคผนวก.....		88
	ภาคผนวก ก เอกสารขอความร่วมมือในการวิจัย.....	89
	ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ.....	92
	ภาคผนวก ค โครงสร้างคำถามหรือแบบสัมภาษณ์.....	94
ประวัติผู้วิจัย		99

บทที่ 1

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้สังคมโลกเป็นสังคมข่าวสาร และสังคมแห่งการเรียนรู้จนเกิดโลกไร้พรมแดน ประเทศไทยในฐานะสมาชิกของสังคมโลกย่อมเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก สังคมไทยจะต้องรู้เท่าทันและรู้จักวิเคราะห์เลือกสรร หากขาดปัญญาในการเลือกสรรก็จะนำไปสู่ภาวะวิบัติ และคนส่วนใหญ่เห็นว่าจะต้องใช้กระบวนการทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การศึกษาได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญยิ่ง เพราะประจักษ์ชัดแล้วว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างคน ถ้าคุณภาพการศึกษายังไม่ได้รับการแก้ไข คุณภาพของคนไทยก็จะไม่ได้รับการแก้ไขไปด้วย¹ ดังนั้นได้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 43 วรรคหนึ่งกล่าวว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการวางรากฐานที่จำเป็นเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรและกำลังคนที่สำคัญ มีคุณค่าเพื่อความมั่นคงของตนเองครอบครัว ชุมชนประเทศชาติในยุคของสังคมข้อมูลข่าวสาร และยุคสังคมแห่งความรู้²

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาของไทยในยุคแรก ๆ พระกับราษฎรร่วมมือกันจัด โดยจัดการเรียนการสอนที่วัดแต่เนื่องจากพระภิกษุมีความรู้ที่แตกต่างกัน ทำให้ราษฎรได้รับความรู้ไม่เพียงพอแก่ความจำเป็นของบ้านเมือง ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าให้ตั้งโรงเรียนสำหรับราษฎรตามวัดหลวงหลายแห่ง ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประกาศพระราชบัญญัติประถมศึกษาพุทธศักราช 2464 ว่าด้วยการจัดตั้งโรงเรียนประชาบาล คือโรงเรียนที่ประชาชนในหมู่บ้านหนึ่งมีความสมัครใจออกเงินจัดตั้งขึ้น หรือโรงเรียนที่เจ้าหน้าที่

¹อุบล เล่นวารี, “คณิตศาสตร์เพชรยอดมงกุฎตัวอย่างการมีส่วนร่วมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ,” วารสารวิชาการ 5,7 (กรกฎาคม 2545) : 44.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543), 1.

ปกครองท้องถิ่นใช้เงินรายได้หรือเงินที่เก็บได้จากประชาชนสำหรับจัดตั้งโรงเรียนในท้องถิ่น³ การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานี้ ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญมาเป็นเวลานาน แต่ที่ปรากฏเด่นชัดในรูปของนโยบายคือแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2503 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก (พ.ศ. 2504 – 2509) ต่อมาได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะต่อมาได้กำหนดนโยบายนี้ไว้อย่างต่อเนื่อง ตลอดถึงแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535 ได้กำหนดนโยบาย ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของครอบครัว ชุมชน สถาบันสังคมอื่น ๆ และสื่อมวลชน ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการของการศึกษา การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรับปรุงระบบบริหารการศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบาย และมาตรฐานการศึกษาทั้งให้กระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการภายใน รวมทั้งสนับสนุนให้บุคคลและองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการจัดการศึกษาของชุมชน การมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและโรงเรียน ในการจัดการศึกษา นับว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายและมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาเพื่อคนส่วนใหญ่ของประเทศและเป็นการจัดการศึกษาที่มีจำนวนผู้เข้ารับการศึกษามากที่สุด⁴

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยการจัดการศึกษาของรัฐต้องคำนึงถึง การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน นอกจากนี้ยังกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นนั้นรวมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงการบำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น⁵ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับหนึ่งหรือทุก

³กระทรวงมหาดไทย, สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น, แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรุงเทพฯ : อสารักยาดินแดน, 2544), 2-3.

⁴เรื่องเดียวกัน, 4.

⁵เรื่องเดียวกัน, 1.

ระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นโดยกระทรวงการศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ในการประสาน และส่งเสริมองค์กรส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย และได้มาตรฐานการศึกษารวมทั้งเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณ อุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 นั้น ได้มีการประกาศใช้แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2544 ซึ่งตามแผนดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับการโอนถ่ายกิจการด้านการจัดการศึกษา ทั้งการจัดการศึกษาในระบบ และนอกระบบ จากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในปี 2553 ทั้งนี้เป็นไปตามความพร้อมความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น⁶ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ในองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง จะมีสมาชิกที่ได้รับการคัดเลือกมาจากชุมชนหรือหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อเป็นตัวแทนของแต่ละชุมชนแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน บุคคลเหล่านี้เป็นตัวจักรสำคัญในการบริหารท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนา รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงแนวความคิดของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งในอนาคตต้องมีหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมและจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของแต่ละชุมชนแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งสมาชิกแต่ละตำบลย่อมมีความคิดเห็นต่างกัน ย่อมมีประสบการณ์และแนวคิดในการบริหาร การพัฒนา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันไป

ปัญหาของการวิจัย

โรงเรียนอนุเคราะห์ โรงเรียนไทย 1 โรงเรียนไทย 2 โรงเรียนไทย 3 โรงเรียนไทย 4 และโรงเรียนไทย 5 เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ซึ่งเปิดสอนในระดับช่วงชั้น 1-2 และ 1-3 สภาพผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและโยกย้ายที่อยู่บ่อย ๆ จึงส่งผลต่อการเรียนของนักเรียนซึ่งจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนดังกล่าว พบว่า ผลสัมฤทธิ์

⁶กระทรวงมหาดไทย, สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น, แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรุงเทพฯ : อสาร์กษาดินแดน, 2544), 2.

ทางการเรียนของนักเรียนในปีการศึกษา 2548 - 2549 อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำกว่าเป้าหมายที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 กำหนด ดังตารางที่ 1⁷

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนช่วงชั้น 1 ของโรงเรียนที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) ปีการศึกษา 2548 – 2549

ผลสัมฤทธิ์ คะแนน ($\bar{X}$)	ปีการศึกษา	โรงเรียน อนุเคราะห์	โรงเรียน ไทย 1	โรงเรียน ไทย 2	โรงเรียน ไทย 3	โรงเรียน ไทย 4	โรงเรียน ไทย 5	เป้าหมาย ที่กำหนด ($\bar{X}$)
คณิตศาสตร์	2548	65.02	66.93	72.27	69.52	73.79	64.01	75
	2549	67.93	73.72	58.32	69.60	67.60	59.56	75
ภาษาไทย	2548	56.84	66.54	71.20	70.42	72.38	64.33	75
	2549	66.20	70.62	51.50	66.20	68.99	59.00	75
ภาษาอังกฤษ	2548	62.77	67.60	63.11	60.95	66.36	63.09	75
	2549	61.94	63.75	59.53	72.80	64.96	67.91	75

ที่มา : กลุ่มนโยบายและแผน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 [Online], 20 March 2008, Available from <http://area.obec.go.th/kanchanaburi3/plans/>

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 6 โรงเรียน ปีการศึกษา 2548-2549 มีคะแนนเฉลี่ยจำนวน 3 สาระ ต่ำกว่าเป้าหมายที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 กำหนด ดังนี้ โรงเรียนอนุเคราะห์ ปีการศึกษา 2548 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 63.02 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 56.84 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 62.77 ปีการศึกษา 2549 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 67.93 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 66.20 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 61.94 โรงเรียนไทย 1 ปีการศึกษา 2548 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 63.93 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 66.54 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 67.60 ปีการศึกษา 2549 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 73.72 คณิตศาสตร์คะแนนเฉลี่ย 70.62 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 63.75 โรงเรียนไทย 2 ปีการศึกษา 2548 สาระภาษาไทยมี

⁷ผลการสอบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 (จังหวัดกาญจนบุรี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3, 2548-2549), อัดสำเนา.

คะแนนเฉลี่ย 72.27 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 71.20 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 63.11 ปีการศึกษา 2549 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 58.32 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 51.50 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 59.53 โรงเรียนไทย 3 ปีการศึกษา 2548 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 69.52 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 70.42 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 60.95 ปีการศึกษา 2549 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 67.60 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 68.99 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 64.96 โรงเรียนไทย 4 ปีการศึกษา 2548 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 73.79 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 67.60 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 72.38 ปีการศึกษา 2549 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 68.99 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 66.36 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 64.96 โรงเรียนไทย 5 ปีการศึกษา 2548 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 64.01 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 64.33 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 63.09 ปีการศึกษา 2549 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 59.00 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 63.09 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 67.91

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของโรงเรียนที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

อนุเคราะห์ (นามสมมติ) ช่วงชั้น 2 ปีการศึกษา 2548-2549

ผลสัมฤทธิ์ คะแนน ($\bar{X}$)	ปีการศึกษา	โรงเรียน อนุเคราะห์	โรงเรียน ไทย 1	โรงเรียน ไทย 2	โรงเรียน ไทย 3	โรงเรียน ไทย 4	โรงเรียน ไทย 5	เป้าหมายที่ กำหนด ($\bar{X}$)
คณิตศาสตร์	2548	59.97	72.83	68.24	71.76	66.66	64.10	75
	2549	57.69	64.53	67.93	64.50	68.05	64.23	75
ภาษาไทย	2548	44.75	65.72	64.27	69.41	65.93	64.62	75
	2549	56.08	60.76	65.64	64.33	69.40	61.34	75
ภาษาอังกฤษ	2548	62.68	61.79	56.05	67.05	62.50	63.85	75
	2549	62.65	58.91	64.81	62.23	67.94	60.72	75

ที่มา : กลุ่มนโยบายและแผน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 [Online], 20 March 2008, Available from <http://area.obec.go.th/kanchanaburi3/plans/>

จากตาราง 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของโรงเรียนที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 6 โรงเรียน ปีการศึกษา 2548-2549 มีคะแนนเฉลี่ยจำนวน 3 สาระต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้นโรงเรียนอนุเคราะห์ ปีการศึกษา 2548

สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 59.97 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 44.75 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 62.68 ปีการศึกษา 2549 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 57.69 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 56.08 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 62.65

โรงเรียนไทย 1 ปีการศึกษา 2548 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 72.83 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 65.53 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 61.79 ปีการศึกษา 2549 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 64.53 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 60.76 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 58.91

โรงเรียนไทย 2 ปีการศึกษา 2548 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 68.24 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 64.27 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 56.05 ปีการศึกษา 2549 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 67.93 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 65.64 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 64.81

โรงเรียนไทย 3 ปีการศึกษา 2548 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 71.76 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 69.41 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 67.05 ปีการศึกษา 2549 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 64.50 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 64.33 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 62.23

โรงเรียนไทย 4 ปีการศึกษา 2548 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 66.66 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 65.93 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 62.50 ปีการศึกษา 2549 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 68.05 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 69.40 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 67.94

โรงเรียนไทย 5 ปีการศึกษา 2548 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 64.10 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 64.62 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 63.85 ปีการศึกษา 2549 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 64.23 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 61.34 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 60.72

ตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล
อนุเคราะห์ (นามสมมติ) ช่วงชั้น 3 ปีการศึกษา 2548-2549

ผลสัมฤทธิ์ คะแนน ($\bar{X}$)	ปีการศึกษา	โรงเรียน อนุเคราะห์	โรงเรียน ไทย 1	โรงเรียน ไทย 2	โรงเรียน ไทย 3	โรงเรียน ไทย 4	โรงเรียน ไทย 5	เป้าหมาย ที่กำหนด ($\bar{X}$)
คณิตศาสตร์	2548	54.71	67.96	-	-	-	-	75
	2549	60.51	64.55	-	-	-	-	75
ภาษาไทย	2548	34.09	50.53	-	-	-	-	75
	2549	52.00	58.11	-	-	-	-	75
ภาษาอังกฤษ	2548	59.23	63.48	-	-	-	-	75
	2549	55.18	74.08	-	-	-	-	75

ที่มา : กลุ่มนโยบายและแผน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 [Online], 20 March 2008, Available from <http://area.obec.go.th/kanchanaburi3/plans/>

จากตาราง 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) จำนวน 6 โรงเรียน ปีการศึกษา 2548-2549 มีคะแนนเฉลี่ยจำนวน 3 สาระ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดดังนี้ โรงเรียนอนุเคราะห์ ปีการศึกษา 2548 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 54.71 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 34.07 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 59.23 ปีการศึกษา 2549 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 60.51 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 52.00 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 55.18

โรงเรียนไทย 1 ปีการศึกษา 2548 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 67.96 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 50.53 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 63.48 ปีการศึกษา 2549 สาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 64.55 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 58.11 และสาระภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 74.08

จากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนอนุเคราะห์และโรงเรียนไทย 1 ถึงโรงเรียนไทย 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมายที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีกำหนด ซึ่งในอนาคตโรงเรียนอนุเคราะห์และโรงเรียนไทย 1-5 ต้องโอนไปสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 มาตรา 17 และมาตรา 18 กำหนดให้เทศบาลเมืองพญา องค์การบริหารส่วน

ตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่นของตนโดยถือว่า การจัดการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของบริการสาธารณะด้วย นอกจากนี้มาตรา 30 และมาตรา 32 ของพระราชบัญญัตินี้ มีกำหนดให้มีแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 กำหนดให้ภารกิจการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ เป็นภารกิจที่จะต้องถ่ายโอนให้องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา และแผนการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกำหนดขอบเขตการถ่ายโอน โดยให้กระทรวงศึกษาธิการและเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาในระดับชาติและในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ประเมินผลความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งการเสนอแนะ การจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการมีกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น⁸ พร้อมทั้งเร่งรัดในการสร้างความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษามีเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทราบความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะที่จะต้องดูแลกำกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัยและสามารถตอบคำถามดังกล่าวได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อทราบความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
2. เพื่อทราบแนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

⁸กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2547), 20.

ข้อคำถามการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างไร
2. แนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างไร

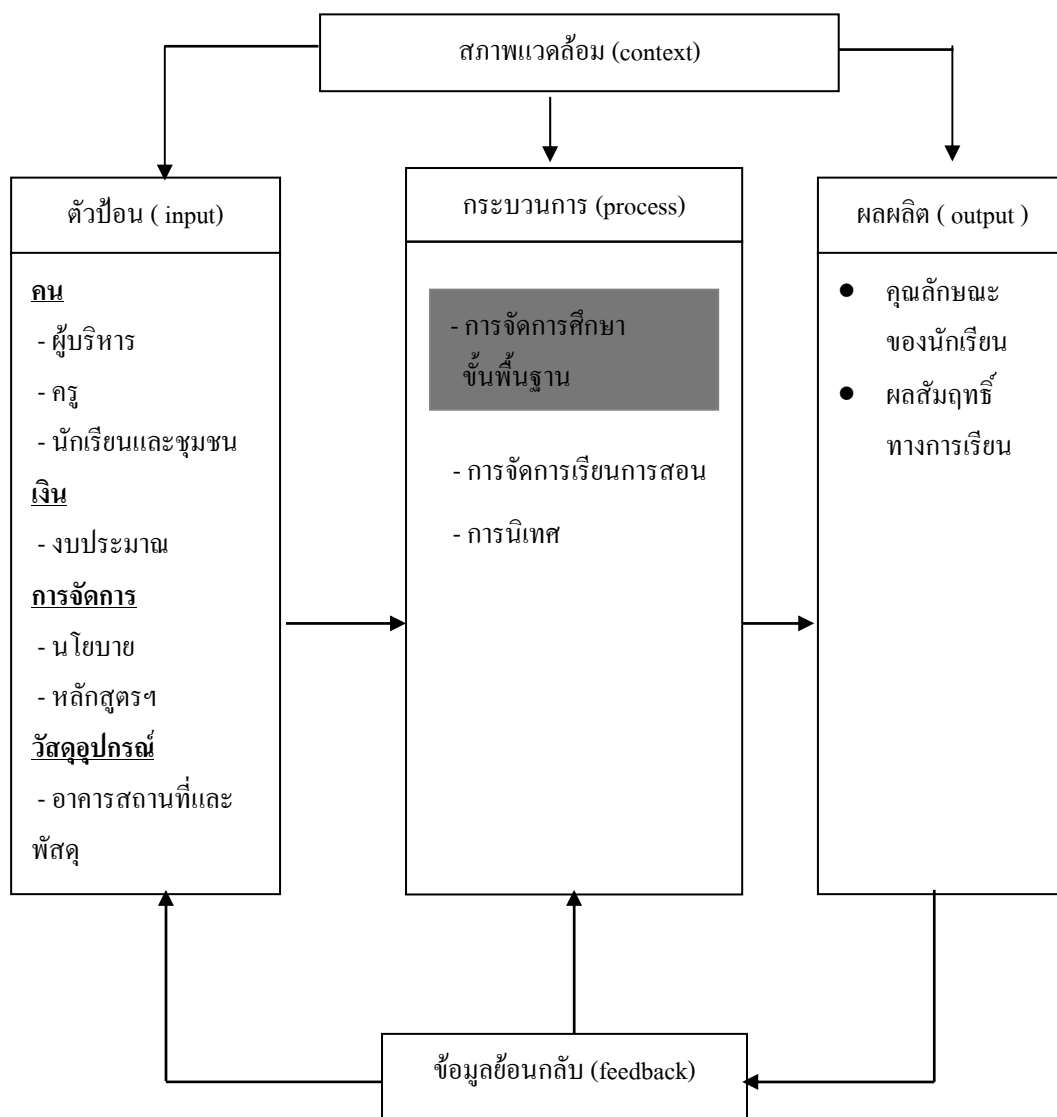
สมมติฐานการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการหาคำตอบ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานทางการวิจัยไว้ดังนี้คือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้น มีการบริหารงานในเชิงระบบตามแนวคิดของ แคทซ์และคาน (Katz And Kahn) ประกอบด้วย ตัวป้อน (input) กระบวนการ (process) ผลผลิต (output) และสภาพแวดล้อม (context)⁹ ซึ่งตัวป้อนหรือปัจจัยนำเข้าของสถานศึกษา ได้แก่ นโยบาย หลักสูตร ผู้บริหาร ครู นักเรียน งบประมาณ อุปกรณ์และสื่อการสอน อาคารสถานที่ และทรัพยากรอื่นๆ แล้วมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงปัจจัย ทำให้ได้ผลผลิตที่มีความสัมพันธ์กับสภาพของสถานศึกษา ได้แก่ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การนิเทศ และการจัดการเรียนการสอน โดยครูเป็นผู้มีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนทำให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร สำหรับสภาพแวดล้อมจะทำให้เกิดผลกระทบการบริหารงานในเชิงระบบ ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม การเมืองและเทคโนโลยี ตลอดจนสภาพภูมิศาสตร์ และการบริหารสถานศึกษาในเชิงระบบจะสำเร็จหรือไม่ สามารถพิจารณาได้จากข้อมูลย้อนกลับนั่นเอง ดังแผนภูมิที่ 1

⁹Daniel Katz and Robert L. Kahn, The Social Psychology of Organization, 2nd ed. (New York : John Wiley and Son, 1978), 20.

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : ประยุกต์มาจาก Daniel Katz and Robert L. Kahn , The Social Psychology of Organization, 2nd ed.(New York : John Wiley and Son,1978), 20.

: กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 30.

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้ คือ มุ่งศึกษาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนิติบุคคลที่ได้รับการกระจายอำนาจจากกระทรวงศึกษาธิการ โครงสร้างการบริหารแบบกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำนวน 4 ด้าน¹⁰ คือ **งานวิชาการ** ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา **งานงบประมาณ** ประกอบด้วย 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน 6) การบริหารบัญชี และ 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ **งานบุคคล** ประกอบด้วย 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) วินัยและการรักษาวินัย และ 5) การออกจากราชการ **งานบริหารทั่วไป** ประกอบด้วย 1) การดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ 8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 9) การจัดทำสำมะโนนักเรียน 10) การรับนักเรียน 11) การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย 12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 13) งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน 14) การประชาสัมพันธ์ 15) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบัน สังกัดอื่นที่จัดการศึกษา 16) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น 17) การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน 18) งานบริการสาธารณะ และ 19) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น ดังแสดงไว้ในแผนภูมิที่ 2

¹⁰ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 12-19.

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
งานวิชาการ
งานบุคคล
งานงบประมาณ
งานบริหารทั่วไป

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตการวิจัย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คู่มือส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 12-19.

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภายใต้โครงสร้างการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย ประกอบด้วย งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารทั่วไป

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หมายถึง คณะกรรมการบริหารส่วนตำบลและพนักงานตำบล ซึ่งประกอบด้วย 1) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 2) คณะกรรมการบริหารส่วนตำบล 3) พนักงานส่วนตำบล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคลศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวคิดการจัดการศึกษา

ประเวศ วะสี กล่าวถึงแนวคิดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า สังคมทุกมวลควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) เพื่อเป้าหมายการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ทั้งนี้โดยมองว่า การศึกษาไม่ใช่เรื่องของครูและโรงเรียนหรือกระทรวงเท่านั้น แต่ต้องกระจายอำนาจไปสู่โรงเรียน ชุมชน ให้ท้องถิ่นจัดการศึกษาเอง โดยมีความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ มีองค์กรอิสระในการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนของโรงเรียนสร้างกลไกประเมินผลการจัดการศึกษาที่เป็นอิสระและมีประสิทธิภาพ¹ เช่นเดียวกับ พนม พงษ์ไพบูลย์ กล่าวว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาที่จำเป็นสำหรับปวงชน ซึ่งได้มีการจัดในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้นไป ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนทั้งที่เป็นเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและมีศักดิ์ศรี มีความสามารถในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมได้ และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม²

¹ประเวศ วะสี, ก “ปฏิรูปการศึกษาไทย : ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์และมาตรฐาน.”
วารสารข้าราชการครู 16,4 (เมษายน – พฤษภาคม 2539) : 32-35.

²พนม พงษ์ไพบูลย์, การศึกษาพื้นฐานเพื่อปวงชน, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2541), 1.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545³ มีจุดมุ่งหมายที่กล่าวว่าการศึกษาก็คือการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน และการให้สังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเน้นการส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องนอกจากนี้

ตามมาตรา 9 กล่าวถึงการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชนและองค์กรอื่น ๆ ด้านสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ได้เน้นการสนับสนุนการศึกษาซึ่งได้กำหนดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ๆ ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิประโยชน์คือการสนับสนุนจากรัฐให้มีความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ และจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนดด้านแนวทางการจัดการศึกษานั้นในเรื่องความสัมพันธ์ของสังคมได้แก่ครอบครัว ชุมชนชาติและสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครอง ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีรวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ตลอดจนมีความรู้ในวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย เจริญ ไวรวัจนกุล⁴ กล่าวว่า แนวคิดทางการจัดศึกษาเป็นเรื่องของการถ่วงดุล นึกคิดหาเหตุผลอย่างรอบคอบ ในอันจะจัดวางรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาประชากรของชาติเป็นอุดมการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ ที่กล่าวว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์จรรโลง

³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545), 6.

⁴เจริญ ไวรวัจนกุล, พื้นฐานการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ), ม.ป.ป.

ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต⁵

จากแนวคิดการจัดการศึกษา ดังกล่าว อาจกล่าวสรุปได้ว่า การจัดการศึกษา คือ การดำเนินงานด้านการศึกษาให้บรรลุตามความมุ่งหมาย หรือจุดมุ่งหมาย เพื่อให้บุคคลมีความรู้ มีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด มีคุณธรรม ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนมีสุขภาพอนามัยและจิตใจที่ดี พร้อมทั้งจะบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไป

รูปแบบและลักษณะของระบบการศึกษา

ระบบการศึกษา เป็นระบบที่ทำให้บุคคลได้ศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาตนเองทั้งในด้านปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคมอย่างสมดุล ซึ่งการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดการศึกษาเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้ 1) การศึกษาในระบบโรงเรียน (formal education) เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการ หลักสูตร ระยะเวลาการศึกษา การวัด และการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน โดยแบ่งระดับการศึกษาเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา 2) การศึกษานอกระบบโรงเรียน (non – formal education) เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ประกอบด้วย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาวิชาชีพ การให้บริการข้อมูลข่าวสาร และการจัดสอนประกาศนียบัตรวิชาชีพทางไกล 3) การศึกษาตามอัธยาศัย (informal education) เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้หรือเป็นบริการของการเรียนรู้ การศึกษาประเภทนี้มีขอบเขตกว้างกว่าการศึกษาในระบบและนอกระบบจากที่กล่าวมาในรูปแบบของการศึกษา ปัจจุบันนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

⁵กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศาสนา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา, 2541), 4.

ความหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 4 ได้กล่าวถึงความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษากรมวิชาการ ได้ให้ความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐานกล่าวว่า การศึกษา(ขั้น)พื้นฐานมาจากปณิญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน ดังนั้นทุกฝ่ายจึงนำความหมายที่ปรากฏในปณิญาโลกเป็นบรรทัดฐาน “การศึกษา(ขั้น)พื้นฐาน” น่าจะหมายถึง การศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยทักษะสำหรับการเรียนรู้ทำเป็น และเนื้อหาสาระของการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานอันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคน ในการดำรงชีวิตเพื่อการอยู่รอด เพื่อพัฒนาตนเองอย่างเต็มความสามารถ เพื่อดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพอย่างมีศักดิ์ศรี มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมได้อย่างเต็มที่ ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตน และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ตลอดจนสามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปได้⁶ ประเวศ วะสี กล่าวถึงแนวคิดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า สังคมทุกมวลควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (all for Education) เพื่อเป้าหมายการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ทั้งนี้โดยมองว่า การศึกษาไม่ใช่เรื่องของครูและโรงเรียนหรือกระทรวงเท่านั้น แต่ต้องกระจายอำนาจไปสู่โรงเรียน ชุมชน ให้ท้องถิ่นจัดการศึกษาเอง โดยมีความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ มีองค์กรอิสระในการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนของโรงเรียนสังกัดไปประเมินผลการจัดการศึกษาที่เป็นอิสระและมีประสิทธิภาพ⁷ องค์การยูเนสโกได้นิยามการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า การศึกษาสำหรับคนทุกเพศทุกวัย ให้มีโอกาสดูแลเรียนรู้ทั่วไปที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิตปลูกฝังให้เกิดความอยากเรียนอยากรู้ มีทักษะในการเรียนด้วยตนเอง รู้จักถาม สังเกต วิเคราะห์ตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่นเช่นเดียวกับกับกระทรวงศึกษาธิการ⁸ และพนม พงษ์ไพบูลย์ ที่กล่าวว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานว่า หมายถึง การศึกษาที่จำเป็นสำหรับปวงชน ซึ่งได้มีการจัดในชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งเป็นต้นไป ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนทั้งที่เป็นเด็ก เยาวชน

⁶กรมวิชาการ, “การประเมินสภาพความพร้อมของท้องถิ่นในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี,” โครงการวิจัยร่วมระหว่างกรมวิชาการและกรมสามัญศึกษา, 2539. (อัคราณา)

⁷ประเวศ วะสี, “ปฏิรูปการศึกษาไทย: ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์และมาตรฐาน,” วารสารข้าราชการครู 16, 4 (เมษายน – พฤษภาคม 2539) : 32-35.

⁸กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศาสนา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา, 2541), 4.

และผู้ใหญ่ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและมีศักดิ์ศรี มีความสามารถในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมได้ และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม⁹

จากความหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจกล่าวโดยสรุปว่า การศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนดำรงชีวิตที่ดีในวันข้างหน้า และสามารถอยู่ร่วมกันใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้า สามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองได้ ตลอดจนพร้อมที่จะร่วมพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

ความสำคัญของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นปัจจัยที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งเทียบได้กับปัจจัยพื้นฐานอื่นๆ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค หากประชาชนไทยทั้งประเทศขาดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็เท่ากับว่า ชีวิตยังขาดสิ่งที่จำเป็น ชีวิตอาจจะด้อยคุณค่า ขาดความสมบูรณ์ ขาดคุณภาพ และขาดความปกติสุขที่สามัญชนพึงได้รับ¹⁰ ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 43 มีสาระสำคัญดังนี้ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่ายซึ่งระบบการจัดการศึกษาทั่วไปจะเริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ

สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคน รัฐบาลต้องจัดให้ทั่วถึง โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

⁹พนม พงษ์ไพบูลย์, การศึกษาพื้นฐานเพื่อปวงชน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2541), 41.

¹⁰กระทรวงศึกษาธิการ, นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2542), 15.

การจัดการศึกษาท้องถิ่น

การจัดการศึกษาท้องถิ่น สามารถแบ่งการจัดการศึกษาได้ 2 ประเภท คือ การจัดการศึกษาในระบบ และการจัดการศึกษานอกระบบ¹¹ มีดังนี้

1. การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงมีคุณภาพประสิทธิภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่า โดยเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักวิชาการ กระบวนการความต้องการของบุคคล ชุมชนท้องถิ่น และประเทศ โดยให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกด้าน เพื่อจะพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะของคนในท้องถิ่นให้มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ มีระเบียบวินัย มีสุขภาพพลานามัยที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการดังนี้

1.1 การศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึงก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริม สนับสนุนในบุคคลในครอบครัวชุมชน องค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.2 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาและวางรากฐานชีวิต การเตรียมความพร้อมของเด็ก ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาอารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานรวมทั้งให้สามารถค้นพบความต้องการ ความสนใจความถนัดของตนเองด้านวิชาการ วิชาชีพความสามารถในการประกอบการงานอาชีพ

2. การจัดการศึกษานอกระบบ เป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เทศบาลและเมืองพัทยาเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาสังคมโดยการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อพัฒนาเด็กเยาวชน ประชาชนตลอดจนสถานะแวดล้อมให้เอื้ออำนวย ต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ผู้ด้อยโอกาสให้มีความพร้อมทั้งด้านสุขภาพ และจิตใจมีคุณภาพชีวิตที่ดี มี

¹¹ กระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครอง, สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น, คู่มือแนวทางการปฏิบัติการจัดการศึกษาของท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร : กลุ่มนโยบายและแผน ส่วนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา, 2542), 1-5.

คุณธรรม มีความรู้ และทักษะ เพื่อการประกอบอาชีพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.1 การจัดการให้ความรู้ด้านอาชีพ การจัดการให้ความรู้ด้านอาชีพ เป็นการจัดการและส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ แก่ประชาชนรวมทั้งการรวมกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนสนับสนุน ส่งเสริมช่วยเหลือ ให้มีการประกอบอาชีพอิสระที่ถูกต้องตามกฎหมาย จัดให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการระดมทุนและการจัดการ นำวิทยาการต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงประกอบอาชีพ การจัดการด้านการตลาด ให้ได้มาตรฐานและความเหมาะสม ตามสภาพท้องถิ่น

2.3 การดำเนินงานด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น การดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องบำรุงรักษาส่งเสริมและอนุรักษ์ สถาบันศาสนา ศิลป วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดสังคมภูมิปัญญาแห่งการเรียนรู้ และสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน สืบทอดวัฒนธรรมความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย และท้องถิ่น¹²

ดังนั้นการจัดการศึกษาท้องถิ่น สามารถจัดได้ทั้ง 2 ประเภท คือ ในระบบและนอกระบบ

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

นอกจากการบริหารและจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนแล้ว รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการเพื่อบริการประชาชน ให้มีความพึงพอใจในการบริการภาครัฐมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าว สำนักนายกรัฐมนตรี จึงออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารจัดการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้น เพื่อให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการถือปฏิบัติ การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วย

¹²กระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครอง, สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น, คู่มือแนวทางการปฏิบัติการจัดการศึกษาของท้องถิ่น, (กรุงเทพฯ : กลุ่มนโยบายและแผน ส่วนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา, 2542), 1-5.

การบริหารจัดการบ้านเมือง และสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่าธรรมาภิบาล มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย หลักการดังกล่าวได้แก่ หลักนิติธรรมหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าหลักธรรมาภิบาล อาจบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งได้แก่การดำเนินการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านงานบริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป และเป้าหมายในการจัดการศึกษา คือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

การบริหารวิชาการ

มิลเลอร์ (Miller) ได้กล่าวถึงงานวิชาการมีขอบข่ายงานที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) การจัดโปรแกรมการสอน 2) การปฏิบัติตามโปรแกรมการสอน 3) การติดตามผลการเรียนการสอน และ 4) การจัดการบริหารการสอน¹³ งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยหลักทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหาร และจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางการปฏิบัติคือ การศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สารระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่นและ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม และนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหาร

¹³Van Miller, The Public Administration of American School System (New York : The Macmillan Company, 1955), 175.

จัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสมและ นิเทศการใช้หลักสูตรและ ติดตามและประเมินผลการใช้ หลักสูตรและ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แนวทางการปฏิบัติคือ การ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การ เเชิฐสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องการผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้ สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหา สาระ กิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมาร่วมร่วมในการจัดการ เรียนการสอนตามความเหมาะสม และ จัดให้มีการจัดนิเทศการเรียนการสอนแก่ครู ในกลุ่มสาระ ต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือกันแบบกัลยาณมิตร เช่นนิเทศแบบเพื่อช่วยเพื่อ เพื่อพัฒนาการ เรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่นๆตามความเหมาะสม และ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ตามความเหมาะสม 3) การวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน แนว ทางการปฏิบัติ คือ การ กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา และ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน โดนเน้นการประเมินตาม สภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงานและจัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่ กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน 4) การวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แนวทางการปฏิบัติคือ การศึกษาวิเคราะห์ วิจัย การบริหาร การจัดการ และการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษาและการส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้ และการประสานความ ร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการ เรียนการสอนและงานวิชาการ กับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบัน อื่น 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา แนวทางการปฏิบัติคือ การศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อ และเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอนและการ บริหารงานวิชาการ และการส่งเสริมให้ครูผลิตพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนและการ จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการและการ

ประสานความร่วมมือในการผลิตจัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น และการประเมินผล การพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ แนวทางการปฏิบัติ คือ การสำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียงและการจัดทำเอกสารเผยแพร่ แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียงและการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกันและการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) การนิเทศการศึกษาแนวทางการปฏิบัติคือการจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน ภายในสถานศึกษา และการ ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษาและการ ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาและการติดตามประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา และการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ ประสพการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา กับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา แนวทางการปฏิบัติคือการ จัดระบบแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษาโดยเชื่อมโยงการจัดระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการเรียนการสอนและการดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคน ในสถานศึกษาและการติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและ กระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา และการประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสพการณ์ด้านการแนะแนว การศึกษากับสถานศึกษาหรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขต พื้นที่การศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แนวทางการปฏิบัติคือ การจัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและ การ กำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและ ตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมิน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และการวางแผนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ความสำเร็จของ สถานศึกษาและการดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพ

ภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องและการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและการพัฒนาระบบคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและการ ประสานงานกับเขตพื้นที่ การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษาและการประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา และประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษา เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง 10) การส่งเสริมความรู้เชิงวิชาการแก่ชุมชน แนวทางการปฏิบัติ คือ การศึกษา การสำรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชนและการ จัดให้ความรู้เสริมสร้างความคิด และ เทคนิคทักษะ ทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นและการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ ของสถานศึกษาและที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาและการ ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น 11) การ ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น แนวทางการปฏิบัติ คือ การประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชนและองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษาทั้งบริเวณใกล้เคียงภายใน เขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา แนวทางการปฏิบัติ คือ การ สำรวจและศึกษาข้อมูลด้านการศึกษารวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการ ของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล และ การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา¹⁴

ดังนั้นสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษา เป็นเรื่อง เกี่ยวกับการหลักสูตรการศึกษา การจัดการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผล ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

¹⁴กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 33-38.

การบริหารงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน ขอบข่ายงานของงานบริหารงบประมาณประกอบด้วย 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษาและการจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนการพัฒนาการศึกษา และการวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา และการเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณและการโอนเงิน งบประมาณการตรวจสอบ ติดตามประเมิน และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน ได้แก่ การตรวจสอบติดตามการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน และการประเมินผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ได้แก่ การจัดการทรัพยากรและการระดมทรัพยากร และการจัดหารายได้และผลประโยชน์ และกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา และกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน ได้แก่ การเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงินการนำส่งเงิน การกักเงินไว้เบิกเหลือปี การบริหารบัญชี ได้แก่ การจัดทำบัญชีการเงิน การจัดทำรายงานทางการเงิน และงบการเงิน การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชีทะเบียน และรายงานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ได้แก่ การจัดทำระบบฐานข้อมูล สินทรัพย์ของสถานศึกษา การจัดหาพัสดุ การกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง และการควบคุมดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ ขอบข่ายการดำเนินงานของสถานศึกษา 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ เช่น การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานคือ การวิเคราะห์ทิศทางและยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน เหนือสถานศึกษา เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงศึกษาธิการ และแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษา ข้อตกลงผลการปฏิบัติงานและเป้าหมายการให้บริการสาธารณะทุกระดับ ได้แก่ เป้าหมายการให้บริการสาธารณะ (public service service agreement : PSA) ข้อตกลงการทำผลผลิต (service DELIVERY agreement : SDA) ข้อตกลงผลการปฏิบัติงานของเขตพื้นที่ และผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการ เพื่อให้บรรลุข้อตกลงที่สถานศึกษาทำกับเขตพื้นที่ การศึกษา การศึกษาวิเคราะห์ วิจัยการจัดและพัฒนากิจการศึกษาศึกษาของสถานศึกษา ตามกรอบทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษาและตามความต้องการของสถานศึกษาการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ตามข้อตกลงที่ทำกับเขตพื้นที่การศึกษา ด้านปริมาณ คุณภาพเวลา ตลอดจน

ต้นทุน ซึ่งต้องคำนวณต้นทุนผลผลิต ขององค์กร และผลผลิตงาน หรือโครงการ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ผลการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศให้เขตพื้นที่การศึกษาและสาธารณชนรับทราบกฎหมายระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544การจัดทำแผนกลยุทธ์ หรือแผนพัฒนาการศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติคือการทบทวนภารกิจการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และศึกษารายงานข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีผลกระทบท่อการจัดการศึกษา (SWOT) และประเมินสถานภาพของสถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์ (vision) พันธกิจ (mission) และเป้าประสงค์ (corporate objective) ของสถานศึกษา การกำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษากำหนดผลผลิต (outputs) ผลลัพธ์ (outcomes) และตัวชี้วัดความสำเร็จ (key performance indicators : KPIs) โดยจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ การกำหนดเป้าหมายระยะปานกลางของผลผลิตในเชิงปริมาณ คุณภาพ และผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่จะทำร่างข้อตกลงกับเขตพื้นที่การศึกษาการจัดทำรายละเอียดโครงสร้าง แผนงาน งาน/โครงการ และกิจกรรมหลัก และการจัดให้รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงและนำเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และการเผยแพร่ประกาศต่อสาธารณชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง กฎหมายระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 2) การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของงบประมาณ แนวทางการปฏิบัติคือ การจัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณ แผนงาน งานโครงการ ให้มีความเชื่อมโยงกับผลผลิตและผลลัพธ์ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษาพร้อมกับวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของแผนงานโครงการเมื่อเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งนโยบายแผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการจัดตั้งงบประมาณให้สถานศึกษาดำเนินการ การจัดทำกรอบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลาง (Medium Term Expenditure Framework : MTEF) โดยวิเคราะห์นโยบายหน่วยเหนือที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณที่ผ่านมาของสถานศึกษา เพื่อปรับเป้าหมายผลผลิตที่ต้องการดำเนินการใน 3 ปีข้างหน้า พร้อมกับปรับแผนงาน งานโครงการ และกิจกรรมหลักให้สอดคล้องกับประมาณรายได้ของสถานศึกษาทั้งจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณการจัดทำคำขอรับงบประมาณของสถานศึกษาและกรอบประมาณการการรายจ่ายระยะปานกลาง (MTEF) เสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม สอดคล้อง

เงินโยยาย การจัดทำร่างข้อตกลงบริการผลิต (ร่างข้อตกลงผลการปฏิบัติงาน) ของสถานศึกษา ที่จะต้องทำกับเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อได้รับงบประมาณโดยมรเป้าหมายการให้บริการที่สอดคล้อง กับแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดยผ่านการเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาและกฎหมาย ระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2545 ชุดปฏิบัติการ จัดทำแผนกลยุทธ์และกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง: กองแผนงานกรมสามัญ ศึกษาการจัดสรรงบประมาณได้แก่การจัดสรรงบประมาณภายในสถานศึกษาแนวทางการปฏิบัติ คือการจัดทำข้อตกลงบริการผลิตของสถานศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อได้รับงบประมาณ การศึกษาข้อมูลการจัดสรรงบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแจ้งผ่านเขตพื้นที่ การศึกษาแจ้งให้สถานศึกษาทราบในเรื่องนโยบายแผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบกรอบเงินงบประมาณที่ ได้รับจากหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรที่เขตพื้นที่การศึกษาและตรวจสอบวงเงินนอกงบประมาณที่ ได้จากแผนการระดมทรัพยากร การวิเคราะห์กิจกรรมตามภารกิจงานที่จะต้องดำเนินการตาม มาตรฐานโครงสร้างสายงาน และตามแผนงานงาน โครงการของสถานศึกษาเพื่อจัดลำดับ ความสำคัญ และกำหนดงบประมาณทรัพยากรของแต่ละสายงาน งานโครงการให้เป็นไปตามกรอบ วงเงินงบประมาณที่ได้รับ และวงเงินนอกงบประมาณ ตามแผนระดมทรัพยากรการปรับปรุงกรอบ งบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง (MTEF) ให้สอดคล้องกับวงเงินที่ได้รับการจัดหารายละเอียด แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณซึ่งระบุแผนงาน งานโครงการที่สอดคล้อง วงเงินงบประมาณที่ ได้รับ และวงเงินนอกงบประมาณที่ได้ ตามแผนระดมทรัพยากรการจัดทำร่างข้อตกลงผลิตของ หน่วยงานภายในสถานศึกษาและกำหนดผู้รับผิดชอบ การนำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และร่างข้อตกลงผลิตขอความเห็นชอบคณะกรรมการสถานศึกษาการแจ้งจัดสรรวงเงิน และจัดทำ ข้อตกลงผลิตให้หน่วยงานภายในสถานศึกษารับไปดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปี งบประมาณและกฎหมายระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2545 3) การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ แนวทางการปฏิบัติคือการจัดทำแผนการใช้ งบประมาณรายไตรมาส โดยกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานรายเดือนให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ แล้วสรุปแยกเป็นรายไตรมาสเป็นงบบุคคลากร งบอุดหนุน งบลงทุน (แยก เป็นค่าครุภัณฑ์ และค่าก่อสร้าง) และงบดำเนินงาน (ตามนโยบายพิเศษ) การเสนอแผนการใช้ งบประมาณวงเงินรวมเพื่อขออนุมัติเงินประจำปี เป็นรายไตรมาสผ่านเขตพื้นที่การศึกษาไปยัง คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมเสนอต่อสำนักงบประมาณ การเบิกจ่ายงบประมาณประเภท ต่างๆ ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีและอนุมัติการใช้งบประมาณของสถานศึกษาตาม ประเภท และรายการตามที่ได้รับงบประมาณและกฎหมายระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ

ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2545 4) การโอนเงินงบประมาณ แนวทางการปฏิบัติ คือการโอนเงิน ให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวง การคลังกำหนด การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินการตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน แนวทางการปฏิบัติคือการจัดทำแผนการตรวจสอบติดตามการใช้เงินทั้ง งบประมาณและเงินนอกงบประมาณของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี งบประมาณและแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาส การจัดทำแผนการตรวจสอบติดตามผลการ ดำเนินงานตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิตของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาส การจัดทำแผนกำกับตรวจสอบติดตาม และป้องกันความเสี่ยงสำหรับ โครงการที่มีความเสี่ยงสูง การประสานแผนและดำเนินการ ตรวจสอบ ติดตามและนิเทศให้เป็นไปตามแผนการตรวจสอบติดตามของสถานศึกษาโดยเฉพาะ โครงการที่มีความเสี่ยงสูง การจัดทำข้อสรุปผลการตรวจสอบติดตามและนิเทศพร้อมทั้งเสนอข้อ ปัญหาที่อาจทำให้การดำเนินการไม่ประสบผลสำเร็จเพื่อให้สถานศึกษาเร่งแก้ปัญหาได้ทัน สถานการณ์การรายงานผลการดำเนินการตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การ สรุปข้อมูลสารสนเทศที่ได้และจัดทำข้อมูลการใช้งบประมาณผลการดำเนินงานของสถานศึกษา เป็นรายไตรมาสต่อเขตพื้นที่การศึกษา 5) การประเมินผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน แนว ทางการปฏิบัติคือการกำหนดปัจจัยหลักความสำเร็จและตัวชี้วัด (key performance indicators : KPIs) ของสถานศึกษา การจัดทำตัวชี้วัดวัดความสำเร็จของผลผลิตที่กำหนดตามข้อตกลงการ ให้บริการผลผลิตของสถานศึกษา การสร้างเครื่องมือเพื่อการประเมินผลผลิตตามตัวชี้วัด ความสำเร็จที่กำหนดไว้ตามข้อตกลง การให้บริการผลผลิตของสถานศึกษาการประเมินแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาและจัดทราายงานประจำปีการรายงานผลการประเมิน ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตพื้นที่การศึกษา 6) การระดมทรัพยากรและการ ลงทุนเพื่อการศึกษา การจัดการทรัพยากร แนวทางการปฏิบัติคือการประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงาน ภายในสถานศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ทราบรายการสินทรัพย์ของสถานศึกษา เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันการวางระบบการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกับบุคคล และ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน การสนับสนุนให้บุคลากรและสถานศึกษาร่วมมือกันใช้ทรัพยากร ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา การระดม ทรัพยากร แนวทางการปฏิบัติ คือ การศึกษาวิเคราะห์กิจกรรมและภารกิจงาน/โครงการ ตามกรอบ ประมาณการระยะปานกลาง (MTEF) และแผนปฏิบัติการประจำปีที่มีความจำเป็นต้องใช้วงเงิน เพิ่มเติม จากประมาณการรายได้งบประมาณไว้ เพื่อจัดลำดับความสำคัญสำคัญของกิจกรรม ให้เป็นไปตามความเร่งด่วนและช่วงเวลา การสำรวจข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการได้รับการ

สนับสนุนทุนการศึกษาตามเกณฑ์ตามการรับทุนทุกประเภทตั้งกรรมการพิจารณาคัดเลือกนักเรียนได้รับทุนการศึกษา โดยตรวจสอบข้อมูลเชิงลึก พร้อมกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน การศึกษาวิเคราะห์แหล่งทรัพยากรบุคคลหน่วยงาน องค์กร และท้องถิ่นที่มีศักยภาพให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาตลอดจนติดต่อประสานความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม การจัดทำแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษาโดยกำหนดวิธีการแหล่งการสนับสนุนเป้าหมาย เวลาดำเนินงานและผู้รับผิดชอบ การเสนอแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อขอความเห็นชอบ และดำเนินการในรูปคณะกรรมการ การเก็บรักษาเงินและเบิกจ่ายไปใช้ตามแผนปฏิบัติการประจำปีที่ต้องใช้วงเงินเพิ่มเติมให้เป็นไปตามระเบียบของทุนการศึกษาและระเบียบว่าด้วยเงินนอกงบประมาณ ทั้งตามวัตถุประสงค์และไม่กำหนดวัตถุประสงค์และกฎหมายระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การจัดหารายได้และผลประโยชน์แนวทางการปฏิบัติ คือ การวิเคราะห์ศักยภาพของสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดหารายได้และสินทรัพย์ในส่วนที่จะนำมาซึ่งรายได้ และผลประโยชน์ของสถานศึกษาเพื่อจัดทำระเบียบข้อมูลการจัดทำแนวปฏิบัติหรือระเบียบของสถานศึกษาเพื่อจัดหารายได้ และบริหารรายได้และผลประโยชน์ตามแต่ละสภาพของสถานศึกษาโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องการจัดหารายได้และผลประโยชน์ และจัดทำระเบียบคุ้มครองเก็บรักษาเงินและเบิกจ่ายให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องและกฎหมายระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาแนวทางการปฏิบัติคือการสำรวจประเภทกองทุนและจัดทำข้อมูลยอดวงเงินและหลักเกณฑ์ของแต่ละกองทุน การสำรวจความต้องการของนักเรียนและคัดเลือกเสนอให้ผู้ยืมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด การประสานการกู้ยืมกับหน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง การสร้างความตระหนักแก่ผู้กู้ยืมการติดตามตรวจสอบประเมินผล และรายงานผลการดำเนินการกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษาแนวทางการปฏิบัติ คือ การจัดระบบสวัสดิการเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามกฎหมายทั้งการจัดหาและการใช้สวัสดิการเพื่อการศึกษาการวางระเบียบการใช้เงินสวัสดิการ การดำเนินการจัดสวัสดิการให้เป็นไปตามระเบียบการกำกับติดตามตรวจสอบให้เป็นไปตามระเบียบ

การบริหารการเงิน การเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน การนำส่งเงิน การโอนเงิน การกักเงินไว้เบิกเหลือมปี ให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนดการบริหารการบัญชี การจัดทำบัญชีการเงิน แนวทางการปฏิบัติคือการตั้งยอดบัญชีระหว่างปีงบประมาณทั้งการตั้งยอดภายหลัง การปิดบัญชีงบประมาณปีก่อนและการตั้ง

ยอดก่อนปิดบัญชีปีงบประมาณปีก่อน การจัดทำกระดาดำทำการ โดยปรับปรุงบัญชีเงินงบประมาณ
 โอนปิดบัญชีเงินนอกงบประมาณเข้าบัญชีทุนและบัญชีเงินรับฝาก และเงินประกันตั้งยอดบัญชีเงิน
 สิ้นทรัพย์ที่เป็นบัญชีวัสดุหรือ (บัญชีสินค้าคงเหลือ) และบัญชีสิ้นทรัพย์ไม่หมุนเวียนพร้อมทั้ง
 จัดทำใบสำคัญการลงบัญชีทั่วไปโดยใช้จำนวนเงินตามรายการหลังการปรับปรุง การบันทึกเปิด
 บัญชีคงค้าง (พึงรับพึงจ่าย : Accrual Basis) โดยบันทึกรายการด้านเดบิต ในบัญชีแยกประเภท
 (สิ้นทรัพย์และค่าใช้จ่าย) และบันทึกรายการด้านเครดิตในบัญชีแยกประเภท (หนี้สิน ทุนรายได้) การ
 บันทึกบัญชีประจำวันให้ครอบคลุมการรับเงินงบประมาณการรับรายได้จากการขายสินค้าหรือการ
 ให้บริการ การรับเงินรายได้ การจ่ายเงินงบประมาณ การจ่ายเงินงบประมาณให้ยืมการจ่ายเงินนอก
 งบประมาณให้ยืม การซื้อวัสดุหรือสินค้าคงเหลือ เงินทดรองจ่าย เงินมัดจำและค่าปรับ รายได้จาก
 เงินกู้ของรัฐ สิ้นทรัพย์ไม่หมุนเวียน การรับเงินบริจาค การรับเงินรายได้แผ่นดิน การถอนเงิน
 รายได้แผ่นดิน การเบิกเงินงบประมาณแทนกัน การจ่ายเงินให้หน่วยงานที่ปฏิบัติตามระบบควบคุม
 การเงินการรับเงินความรับผิดชอบตามระเบียบ การสรุปรายการบันทึกบัญชีทุกวัน การสรุปรายการรับ
 หรือจ่ายเงินผ่านไปยังบัญชีแยกประเภทเงินสด เงินฝากธนาคาร และเงินฝากคลัง สำหรับรายการอื่น
 และรายการในสมุดรายวันทั่วไปให้ผ่านรายการเข้าบัญชีแยกประเภท ณ วันทำการสุดท้ายของเดือน
 การปรับปรุงบัญชีเมื่อสิ้นปีงบประมาณโดยปิดรายการบัญชีรายได้จากงบประมาณค้างรับ
 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย / รับที่ได้รับล่วงหน้า ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า / ค่าใช้จ่ายค้างรับ วัสดุหรือสินค้าที่ใช้ไป
 ระหว่างงวดบัญชีค่าเสื่อมราคา / ค่าจัดจำหน่าย ค่าเผื่อนี้สงฆ์จะสูญ และหนี้สูญ การปิดบัญชี
 รายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อบันทึกบัญชีรายได้สูงกว่า (ต่ำกว่า) ค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีและปิดรายการ
 รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายงวดบัญชีเข้าบัญชีรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม แล้วให้ออน
 บัญชีรายได้แผ่นดินนำส่งคลังเข้าบัญชีรายได้แผ่นดินหากมียอดคงเหลือให้ออนเข้าบัญชีรายได้
 แผ่นดินนำส่งคลัง การตรวจสอบความถูกต้องของตัวเงินสด และเงินฝากธนาคารตามรายงาน
 คงเหลือประจำวันและงบพิสูจน์ยอดฝากธนาคารตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีแยก
 ประเภททั่วไปและการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีย่อยและทะเบียน การแก้ไขข้อผิดพลาดจาก
 การบันทึกการผิดบัญชีจากการเขียนข้อความผิดหรือตัวเลขผิดจากการบันทึกตัวเลขผิดของบัญชี
 ย่อยแต่ยอดรวมถูกต้องโดยการขีดฆ่าข้อความหรือตัวเลขผิดลงลายมือชื่อยกกำกับพร้อมวัน เดือน ปี
 แล้วเขียนข้อความหรือตัวเลขที่ถูกต้องกฎหมายระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ หลักการ
 นโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 2 คู่มือแนวทางการสับเปลี่ยนระบบบัญชีส่วน
 ราชการจากเกณฑ์เงินสดเข้าสู่เกณฑ์คงค้างการจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน แนว
 ทางปฏิบัติคือ การจัดทำรายงานประจำเดือนส่งหน่วยงานต้นสังกัดสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
 และกรมบัญชีกลางภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป โดยจัดทำรายงานรายได้แผ่นดิน รายงานรายได้

และค่าใช้จ่าย รายงานเงินประจำงวด การจัดทำรายงานประจำปีโดยจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน จัดทำงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน งบกระแสเงินสด จัดทำโดยวิธีตรง จัดทำหมายเหตุประกอบงบการเงินและจัดส่งรายงานประจำปีให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านเขตพื้นที่การศึกษา และจัดส่งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและกรมบัญชีกลางตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนด และกฎหมายระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือหลักการนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 2 การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชีทะเบียนและรายงาน แนวทางการปฏิบัติคือการจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์ขึ้นใช้เองเว้นแต่เป็นแบบพิมพ์กลางที่เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นเพื่อจำหน่ายแจกกฎหมายระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้องคือ หลักการนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 2

การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา แนวทางการปฏิบัติคือ การตั้งคณะกรรมการหรือบุคลากร ขึ้นสำรวจวัสดุครุภัณฑ์ที่ดินอาคารและสิ่งก่อสร้างทั้งหมดเพื่อทราบสภาพการใช้งาน การจำหน่ายบริจาคหรือขายทอดตลาดให้เป็นไปตามระเบียบในกรณีที่หมดสภาพหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์ การจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินที่เป็นวัสดุครุภัณฑ์ให้เป็นปัจจุบันทั้งที่ซื้อและจัดหาจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ตลอดจนที่ได้จากการบริจาคที่ยังไม่ได้บันทึกบัญชีไว้โดยบันทึกทะเบียนคุมราคาวันเวลาที่ได้รับสินทรัพย์ การจดทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุสำหรับที่ดิน อาคาร และสิ่งก่อสร้างในกรณีที่ยังไม่ดำเนินการและที่ยังไม่สมบูรณ์ให้ประสานกับกรมธนารักษ์ หรือสำนักงานธนารักษ์จังหวัดเพื่อดำเนินการให้เป็นปัจจุบัน และให้จัดทำทะเบียนคุมในส่วน of โรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน การจัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพย์สินของสถานศึกษาซึ่งอาจใช้โปรแกรมระบบทะเบียนคุมทรัพย์สินก็ได้ถ้าสถานศึกษามีความพร้อม การจัดทำทะเบียนการใช้ทรัพย์สินที่เกิดจากการจัดหาของสถานศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกฎหมายระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม การจัดหาพัสดุ แนวทางการปฏิบัติ คือ การวิเคราะห์แผนงานงาน/โครงการ ที่จัดทำกรอบรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลางเพื่อตรวจดูกิจกรรมที่ต้องใช้พัสดุที่ยังไม่มีตามทะเบียนคุมทรัพย์สินและเป็นไปตามเกณฑ์ความขาดที่กำหนด ตามมาตรฐานกลาง การจัดทำแผนระยะปานกลางและจัดหาพัสดุทั้งในส่วนที่สถานศึกษาจัดหาเอง และที่ร่วมมือกับสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นจัดหาและกฎหมายระเบียบ เอกสารที่เกี่ยวข้อง คือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง แนวทางการปฏิบัติคือการจัดทำเอกสารแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์สิ่งก่อสร้าง ในกรณีที่เป็นแบบมาตรฐานการตั้งคณะกรรมการขึ้น กำหนดคุณลักษณะเฉพาะหรือแบบรูปรายการในกรณีที่ไม่เป็นแบบมาตรฐาน

โดยดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบ การจัดซื้อจัดจ้างโดยตรวจสอบงบประมาณรายละเอียด เกณฑ์ คุณลักษณะเฉพาะประกาศ จ่าย/แบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะ พิจารณาของโดย คณะกรรมการจัดทำสัญญาและเมื่อตรวจรับงานให้มอบเรื่องแก่เจ้าหน้าที่การเงินวางฎีกาเบิกเงิน เพื่อจ่ายแก่ผู้ขาย/ผู้จ้าง และกฎหมายระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมการควบคุม บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ แนวทางการปฏิบัติคือ การจัดทำระเบียบคุมทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบันการกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สิน การกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บควบคุม และเบิกจ่ายให้เป็นตาม ระบบ และแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีอย่างสม่ำเสมอทุกปี การตรวจสอบสภาพ และบำรุงรักษาและซ่อมแซมทั้งก่อนและหลังการใช้งาน สำหรับทรัพย์สินที่มีสภาพไม่สามารถใช้ งานได้ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาและทำจำหน่ายหรือขอซื้อถอนกรณีเป็นสิ่งปลูกสร้าง กฎหมายระเบียบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518¹⁵

สรุปได้ว่า การบริหารงานงบประมาณ เป็นเรื่องตั้งแต่การขอจัดตั้งงบประมาณ เมื่อ ได้รับเงินงบประมาณดำเนินการเบิกจ่ายและการขออนุมัติใช้เงินงบประมาณ การโอนเงิน งบประมาณมีการติดตามตรวจสอบการใช้งบประมาณ หน่วยงานต้องมีการบริหารจัดการระบบ การเงิน มีการจัดทำบัญชีสถานศึกษา บริหารทรัพย์สินต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด

การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคล ให้เกิดความคล่องตัว อีสรุบายได้กฎหมายระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยก ย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ วัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานบุคคลถูกต้องรวดเร็วเป็นไปตาม หลักธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจ

¹⁵กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 39-50.

ที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพเพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ การกิจของงานบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย

1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งการวิเคราะห์และวางแผนอัตรากำลัง แนวทางการปฏิบัติคือ การวิเคราะห์ภารกิจและประเมินสภาพความต้องการกำลังคนกับภารกิจสถานศึกษา การจัดทำแผนอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ.กำหนด การนำเสนอแผนอัตรากำลังเพื่อขอความเห็นชอบต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาและการนำเสนอแผนอัตรากำลังของสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ การกำหนดตำแหน่ง แนวทางการปฏิบัติคือ สถานศึกษาจัดทำภาระงานสำหรับข้าราชการครูสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การนำเสนอแผนอัตรากำลังมากำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อนำเสนอ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาและหรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณีพิจารณาอนุมัติ การขอเลื่อนตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาและวิทยฐานะของข้าราชการครู แนวทางการปฏิบัติ คือ สถานศึกษาขอปรับปรุงตำแหน่ง/ขอเลื่อนวิทยฐานะ/ขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตำแหน่ง/ขอกำหนดตำแหน่งเพิ่มจาก ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การประเมินเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะ/ขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตำแหน่งขอกำหนดตำแหน่งเพิ่มข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด การส่งคำขอปรับปรุงกำหนดตำแหน่ง/เพื่อเลื่อนวิทยฐานะ/ขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตำแหน่ง/ขอกำหนดตำแหน่งเพิ่มจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ของสถานศึกษาต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อนำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาและหรือ ก.ค.ศ.แล้วแต่กรณีพิจารณาอนุมัติและเสนอผู้มีอำนาจแต่งตั้ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากรณีได้รับมอบอำนาจจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา แนวทางการปฏิบัติคือ การสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือกและการคัดเลือกในกรณีจำเป็นหรือมีเหตุพิเศษในตำแหน่งครูผู้ช่วยครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นในสถานศึกษาได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. การบรรจุแต่งตั้งผู้อำนวยการหรือผู้เชี่ยวชาญระดับสูงโดยให้สถานศึกษาเสนอเหตุผลและความจำเป็นต่อการเรียนการสอนของสถานศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ

จาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และขออนุมัติต่อ ก.ค.ศ. และเมื่อ ก.ค.ศ. อนุมัติแล้วให้สถานศึกษาดำเนินการบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งวิทยฐานะและให้ได้รับเงินเดือนตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดการจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว แนวทางการปฏิบัติ คือ กรณีการจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวโดยใช้เงินงบประมาณให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังหรือตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด กรณีการจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว สถานศึกษาสามารถดำเนินการจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวของสถานศึกษาได้โดยใช้เงินรายได้ของสถานศึกษาภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการที่สถานศึกษากำหนด การแต่งตั้ง ย้าย โอน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษาอื่น แนวทางการปฏิบัติ คือ เสนอคำร้องขอย้ายไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อดำเนินการนำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาอนุมัติของผู้ประสงค์ย้ายและรับย้ายแล้วแต่กรณี การบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่รับย้ายมาจากสถานศึกษาอื่นในเขตพื้นที่การศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษาอื่น สำหรับตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การรายงานการบรรจุแต่งตั้งและข้อมูลประวัติส่วนตัวไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อจัดทำทะเบียนประวัติต่อไป การโอนหรือการเปลี่ยนสถานะของข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น แนวทางการปฏิบัติ คือ การเสนอคำร้องขอโอนของข้าราชการพนักงานส่วนท้องถิ่นเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อดำเนินการต่อไปการบรรจุแต่งตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. กำหนดการรักษาข้าราชการแทนและรักษาการในตำแหน่งแนวทางการปฏิบัติคือ กรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองผู้อำนวยการสถานศึกษารักษาการแทนถ้ามีรองผู้อำนวยการสถานศึกษาหลายคนให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาคนใดคนหนึ่ง รักษาการแทนถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ให้สถานศึกษาเสนอข้าราชการที่เหมาะสม ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งข้าราชการในสถานศึกษา คนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทน (มาตรา 54 แห่งกฎหมายระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ) กรณีตำแหน่งข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาดำรงใดว่างลง หรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา 53 สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษารักษาการในตำแหน่ง (มาตรา 68 แห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา) การพัฒนาระหว่างปฏิบัติหน้าที่ราชการ (ม.79) แนวทางการปฏิบัติคือ ศึกษา วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และ

สถานศึกษา การกำหนดหลักสูตรการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา การดำเนินการพัฒนาตามหลักสูตร การติดตาม ประเมินการพัฒนาและการรายงานผลการดำเนินงานไปยังเขตพื้นที่การศึกษา การพัฒนาก่อนเลื่อนตำแหน่ง (ม.81)แนวทางปฏิบัติคือการศึกษา วิเคราะห์ คุณลักษณะเฉพาะสำหรับตำแหน่ง ลักษณะงาน ตามตำแหน่งที่ได้รับการปรับปรุงกำหนดตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา การดำเนินการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสมการติดตาม ประเมินการพัฒนา การเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การเลื่อนขึ้นเงินเดือนกรณีปกติและกรณีพิเศษ แนวทางการปฏิบัติ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาความดีความชอบ ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา คณะกรรมการพิจารณาความดีความชอบพิจารณาตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเลื่อนขึ้นเงินเดือน ผู้อำนวยการสถานศึกษาพิจารณาส่งเลื่อนขึ้นเงินเดือน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา กรณีส่งไม่เลื่อนขึ้นเงินเดือนให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาต้องชี้แจงเหตุให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดังกล่าวทราบกรณีเลื่อนขึ้นเงินเดือนกรณีพิเศษ แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ถึงแก่ความตายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้รายงานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด การรายงานการส่งเลื่อนและไม่เลื่อนขึ้นเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อจัดเก็บข้อมูลลงในทะเบียนประวัติต่อไป การเลื่อนขึ้นเงินเดือนกรณีถึงแก่ความตายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการแนวทางปฏิบัติ คือ แจ้งชื่อผู้ตายและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการตายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติราชการให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อดำเนินการขอความเห็นชอบไปยังคณะรัฐมนตรี การส่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนให้แก่ผู้ตายเป็นกรณีพิเศษ เพื่อประโยชน์ในการคำนวณบำเหน็จบำนาญ และรายงานผลการดำเนินการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อดำเนินการต่อไปการเลื่อนขึ้นเงินเดือนกรณีไปศึกษาต่อ ฝึกอบรม ดูงานหรือปฏิบัติงานวิจัย แนวทางการปฏิบัติคือ การดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อมูลของผู้ไปศึกษาต่อ ฝึกอบรมดูงานหรือปฏิบัติงานวิจัย จากสถานศึกษาหรือสถานฝึกอบรม การดำเนินการพิจารณาตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด การส่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนสำหรับผู้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดและรายงานผลการดำเนินการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการเพิ่มพูนค่าจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว แนวทางการปฏิบัติคือ กรณีการเพิ่มค่าจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว โดยใช้เงินงบประมาณ ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังหรือตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษายืนยัน

พื้นฐานกำหนด และกรณีการเพิ่มค่าจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวกรณีอื่นนอกเหนือจาก สถานศึกษาสามารถดำเนินการจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวของสถานศึกษาได้ โดยใช้เงิน รายได้รายได้ของสถานศึกษา ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการที่สถานศึกษากำหนด เงินวิทยฐานะ และค่าตอบแทนอื่น แนวทางการปฏิบัติ คือ ดำเนินการตามที่กระทรวงการคลังกำหนดงาน ทะเบียนประวัติ ได้แก่ การจัดทำและการเก็บรักษาทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาและลูกจ้าง แนวทางการปฏิบัติคือ สถานศึกษาจัดทำทะเบียนประวัติของข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 ฉบับ สถานศึกษาเก็บไว้ 1 ฉบับ ส่งไปเก็บรักษาไว้ที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1 ฉบับ และการเปลี่ยนแปลง บันทึกข้อมูลลงในทะเบียนประวัติ การแก้ไขวัน เดือน ปีเกิดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและลูกจ้างแนวทางการ ปฏิบัติคือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและลูกจ้างประสงค์ขอแก้ไข วัน เดือน ปีเกิด ยื่นคำขอตามแบบที่กำหนดโดยแนบเอกสารต่อผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ประกอบด้วย สุนัขบัตร ทะเบียนราษฎร หลักฐานทางการศึกษา การตรวจสอบความถูกต้อง การนำเสนอไปยังสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขออนุมัติการแก้ไขต่อ ก.ค.ศ. การดำเนินการแก้ไขในทะเบียนประวัติ และ แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องงานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แนวทางการปฏิบัติคือตรวจสอบผู้มีคุณสมบัติ ครบถ้วน สมควรได้รับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และดำเนินการในการ เสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญจักรพรรดิมาลาแก่ข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายกำหนด และจัดทำทะเบียน ผู้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญจักรพรรดิมาลา เครื่องราชอิสริยาภรณ์ดิเรกคุณาภรณ์ และผู้คืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์การขอมีบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐแนวทางการปฏิบัติคือผู้มี บัตรกรอกรายละเอียดข้อมูลส่วนบุคคลต่างๆ โดยมีเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และ ตรวจสอบเอกสารความถูกต้องและนำเสนอผู้มีอำนาจลงนามในบัตรประจำตัว โดยผ่าน ผู้บังคับบัญชาตามลำดับ โดยคุมทะเบียนประวัติไว้และส่งคืนบัตรประจำตัวถึงสถานศึกษา งานขอ หนังสือรับรอง งานขออนุญาตให้ข้าราชการไปต่างประเทศ งานขออนุญาตลาอุปสมบท งานขอ พระราชทานเพลิงศพ การลาศึกษาต่อ ยกย่องเชิดชูเกียรติและให้ได้รับเงินวิทยพัฒน์และการจัด สวัสดิการดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวข้องวินัยและการรักษา วินัย กรณีความผิดไม่ร้ายแรงแนวทางการปฏิบัติคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการสอบสวนให้ได้รับความจริงและความยุติธรรมโดยไม่ชักช้าเมื่อมีกรณีอันมีมูลที่ควร กล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งยุติเรื่องในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วพบว่าไม่ได้กระทำผิดวินัย หรือสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ตามที่คณะกรรมการสอบสวนแล้ว

พบว่ามีความผิวนัยไม่ร้ายแรง รายงานการดำเนินงานทางวินัยไม่ร้ายแรงไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรณีความผิวนัยร้ายแรง แนวทางการปฏิบัติคือ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตาม มาตรา 53 แห่งกฎหมายระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ สอบสวนกรณีอื่นมีมูลว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิวนัยอย่างร้ายแรง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎก.ค.ศ. ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา 53 แห่ง กฎหมายระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เสนอผลการพิจารณาให้ อ.ก.ค.ศ เขต พื้นที่การศึกษาพิจารณาลงโทษ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา 53 แห่งกฎหมายระเบียบ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกตามผลการพิจารณา ของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาและรายงานผลการดำเนินงานทางวินัยไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาการอุทธรณ์ แนวทางการปฏิบัติ คือ กรณีการอุทธรณ์ความผิวนัยไม่ร้ายแรง ให้ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายื่นเรื่องขออุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดกรณีการอุทธรณ์ ความผิวนัยร้ายแรง ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายื่นเรื่องขออุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดการร้องทุกข์ แนวทางการปฏิบัติ คือ กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกสั่งให้ออกจากราชการให้ ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง กรณีข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจ เนื่องมาจากการกระทำของ ผู้บังคับบัญชาหรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ให้ร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี การเสริมสร้างและการป้องกันการกระทำผิวนัย แนวทางการ ปฏิบัติคือให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาดำเนินการให้ ความรู้ ฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจการจูงใจ ฯลฯ ในอันที่จะเสริมสร้างและพัฒนาเจตคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชามั่นสังเกตตรวจสอบดูแลเอาใจใส่ ป้องกันและขจัด เหตุเพื่อมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำผิวนัยตามควรแก่กรณีงานออกจากราชการ การลาออกจากราชการ แนวทางการปฏิบัติ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาพิจารณาอนุญาตการลาออกจากราชการ ของครู ครูผู้ช่วยและบุคลากรทางการศึกษาอื่นและรายงานการอนุญาตการลาออกไปยังสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาการออกจากราชการกรณีขาดคุณสมบัติทั่วไป แนวทางการปฏิบัติ คือ สถานศึกษาดูสอบคุณสมบัติครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น และผู้อำนวยการ สถานศึกษาสั่งให้ข้าราชการครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการหากภายหลัง ปรากฏว่าขาดคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา 30 แห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาและรายงานการสั่งให้ออกจากราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการ

ให้ออกจากราชการไว้ก่อน แนวทางการปฏิบัติ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนในกรณีที่ครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำผิดอาญา (เว้นแต่ได้กระทำผิดโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ) และรายงานการสั่งพักราชการหรือการให้ออกจากราชการไว้ก่อนไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการให้ออกจากราชการเพราะเหตุรับราชการนานหรือเหตุทดแทน ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดและรายงานการออกจากราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากดำเนินการตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.และยังสามารถดำเนินการได้ดังต่อไปนี้คือ กรณีเจ็บป่วยโดยไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่โดยสม่ำเสมอ แนวทางการปฏิบัติ คือ ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ อันเนื่องมาจากการเจ็บป่วย ถ้าผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ออกจากราชการเมื่อเห็นว่าไม่สามารถปฏิบัติราชการได้และรายงานการสั่งให้ออกจากราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรณีไปปฏิบัติงานตามความประสงค์ของทางราชการ แนวทางการปฏิบัติคือผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สมัครใจจะไปปฏิบัติราชการตามความประสงค์ของทางราชการออกจากราชการและรายงานการสั่งให้ออกจากราชการไปยังเขตพื้นที่การศึกษา กรณีสั่งให้ออกจากราชการเพราะขาดคุณสมบัติทั่วไป ตามมาตรา 30 แห่งกฎหมายระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรณีเป็นผู้ไม่มีสัญชาติไทย (ม.30 (1)) กรณีเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตาม (ม.30 (4)) กรณีเป็นคนไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.(ม.30(5)) กรณีเป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี (ม.30(5)(7)) กรณีเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือเป็นเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง (ม.30(8)) หรือกรณีเป็นบุคคลล้มละลาย (ม.30(9)) แนวทางการปฏิบัติคือ สถานศึกษาตรวจสอบคุณสมบัติครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามคุณสมบัติในมาตรา (ม.30 (1) (4) (5) (7) (8) หรือ (9)) แห่งกฎหมายระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ผู้ขาดคุณสมบัติ ตามข้อ 1 ออกจากราชการและรายงานการสั่งให้ออกจากราชการไปยังเขตพื้นที่การศึกษา กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าห่อนความสามารถบกพร่องในหน้าที่ราชการ ประพฤติตนไม่เหมาะสม แนวทางการปฏิบัติคือผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเมื่อครูผู้ช่วย ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น มีกรณีถูกกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าห่อนความสามารถอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการบกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมถ้าคณะกรรมการสอบสวนและผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่าครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่นไม่เป็นผู้ห่อนความสามารถไม่บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือเป็นผู้ประพฤติเหมาะสม ให้สั่งยุติเรื่องแต่ถ้าคณะกรรมการสอบสวน และผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่าเป็นผู้

หย่อนความสามารถบกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสม ให้ส่งเรื่องไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา มีมติให้ผู้นั้นออกจากราชการให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน กรณีมีมลทินมัวหมอง แนวทางการปฏิบัติคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบวินัยอย่างร้ายแรงกรณีมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ได้มีการจัดทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่ส่งลงโทษวินัยอย่างร้ายแรงถ้าให้รับราชการต่อไปจะทำให้เสียหายกับราชการอย่างร้ายแรงผู้อำนวยการสถานศึกษาเสนอผลการสอบสวนไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามีมติให้ผู้นั้นออกจากราชการเพราะมีมลทินหรือมัวหมองกรณีที่ถูกสอบสวนข้างต้น ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนกรณีได้รับโทษจำคุกโดยคำสั่งของศาลหรือรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ แนวทางการปฏิบัติ คือผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนเมื่อปรากฏว่าครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่นได้รับโทษจำคุกโดยคำสั่งของศาลหรือรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษและ รายงานผลการสั่งให้ออกจากราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา¹⁶

ดังนั้น งานบริหารงานบุคคล เป็นงานส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ และการดูแลหลังเกษียณอายุราชการ

การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการ

¹⁶กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 51-63.

บริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ การกิจงานการบริหารทั่วไป ประกอบด้วย 1) การดำเนินงานธุรการงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบบริหารและการพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ งานส่งเสริมสนับสนุน ด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไปการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอก ระบบ และตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียนการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาการส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษางานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะงานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น 2) การดำเนินงานธุรการ แนวทางการปฏิบัติ คือ ศึกษาวิเคราะห์สภาพงานธุรการของสถานศึกษาและระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง และวางแผนออกแบบระบบงานธุรการลดขั้นตอนการดำเนินงาน ให้มีประสิทธิภาพ โดยอาจนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงาน ให้เหมาะสมและจัดบุคลากรรับผิดชอบและพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติงานธุรการตามระบบที่กำหนดไว้และการจัดหา hardware และ software ให้สามารถรองรับการปฏิบัติงานธุรการได้ตามระบบที่กำหนดไว้และการดำเนินงานธุรการตามระบบที่กำหนดไว้ โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัดและคุ้มค่าและการติดตามประเมินผล และปรับปรุงงานธุรการ ให้มีประสิทธิภาพ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือระเบียบสำนักรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 และระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544 3) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการปฏิบัติ คือการรวบรวมประมวลวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่จะใช้ในการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการสนับสนุนข้อมูล รับทราบหรือดำเนินการตามมติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และดำเนินงานด้านธุรการในการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและการจัดทำรายงานการประชุม และแจ้งมติที่ประชุมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อรับทราบดำเนินการหรือถือปฏิบัติแล้วแต่กรณีและการประสานการดำเนินงานตามมติการประชุมในเรื่องการอนุมัติ อนุญาต สั่งการ เรงรัด การดำเนินการ และรายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ กฎกระทรวงว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2545 4) การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ แนวทางการปฏิบัติคือการสำรวจระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

และการทำทะเบียนเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและการจัดระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษา เพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของเขตพื้นที่การศึกษา และการพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติการจัดการระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่น เขตพื้นที่การศึกษาและส่วนกลางและการนำเสนอและเผยแพร่ ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร การบริการและการประชาสัมพันธ์และการประเมินและประสานงานระบบเครือข่ายสารสนเทศ และปรับปรุงพัฒนาเป็นระยะ ๆ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 5) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา แนวทางการปฏิบัติคือ จัดให้มีระบบการประสานงานและเครือข่ายการศึกษาการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาเครือข่ายการศึกษาและการประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อแสวงหาความร่วมมือ ความช่วยเหลือ เพื่อส่งเสริม และการสนับสนุนงานการศึกษาของสถานศึกษาและการเผยแพร่ ข้อมูลเครือข่ายการศึกษาให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทราบและการ กำหนดแผน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างเครือข่ายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา และการให้ความร่วมมือและสนับสนุนทางวิชาการแก่เครือข่ายการศึกษาของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้ข่าวและการบริการข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2529 และที่แก้ไขเพิ่มเติม 6) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การ จัดระบบการบริหารแนวการปฏิบัติคือการศึกษาวิเคราะห์ โครงสร้าง ภารกิจ การดำเนินงาน ปริมาณ คุณภาพและสภาพของสถานศึกษาและวางแผน ออกแบบการจัดระบบโครงสร้าง การ แบ่งส่วนราชการภายใน ระบบการทำงาน และการบริหารงานของสถานศึกษาและ นำเสนอคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาให้ความเห็นชอบในการแบ่งส่วนราชการในสถานศึกษาและ ประกาศ ประชาสัมพันธ์ให้ส่วนราชการตลอดจนประชาชนทั่วไปทราบ และดำเนินการบริหารจัดการให้เป็นไปตามโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการที่กำหนด และติดตามประเมินผลและปรับปรุง การ จัดระบบบริหารให้ประสิทธิภาพ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 7) การพัฒนาองค์กรแนวทางการปฏิบัติคือ ศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูล สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาองค์กรของสถานศึกษา และ กำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กรให้ครอบคลุม โครงสร้าง ภารกิจ บุคลากร เทคโนโลยี และกล ยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ จำเป็นของสถานศึกษาและ ดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ ความสามารถที่เหมาะสม กับ โครงสร้าง ภารกิจ เทคโนโลยีและกลยุทธ์ของสถานศึกษา และกำหนดเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัดใน

การปฏิบัติงานของบุคลากรและติดตามประเมินผลของการปฏิบัติงานตามแนวทางการพัฒนาองค์กรเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอและนำผลการประเมินใช้การปรับปรุงพัฒนาองค์กรและกระบวนการปฏิบัติงานให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 8) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แนวทางการปฏิบัติคือ การสำรวจข้อมูลด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา และวางแผนกำหนดนโยบายและแนวทาง การนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาและการจัดหาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้งานด้านต่างๆของสถานศึกษาการสนับสนุนให้บุคลากรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาไปใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษาและการส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพและการส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและติดตามประเมินผล การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 9) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป แนวทางการปฏิบัติคือ การสำรวจปัญหาความต้องการจำเป็นด้านวิชาการงบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไปและการจัดระบบส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไปและการจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานทุกด้านและการติดตาม ประเมิน การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านต่างๆและการ นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการ ภายในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น พ.ศ. 2546 10) การ บริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม แนวทางการปฏิบัติคือกำหนดแนวทางวางแผนการ บริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การบำรุง ดูแล และพัฒนาอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่อยู่ในสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย เหมาะสมพร้อมที่จะ ใช้ประโยชน์ และการติดตามการตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ของ สถานศึกษาเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการสรุป ประเมินผลและ รายงานการใช้อาคาร สถานที่ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย

การใช้อาคารสถาน?ของสถานศึกษา พ.ศ. 2526 และแก้ไขเพิ่มเติม 11) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
 แนวทางการปฏิบัติคือประสานงานกับชุมชนและท้องถิ่นในการสำรวจข้อมูลจำนวนนักเรียนที่เข้า
 รับการบริการทางการศึกษาในเขตบริการของสถานศึกษา และการจัดทำสำมะโนผู้เรียนที่จะเข้ารับ
 บริการทางการศึกษาของสถานศึกษาและจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ จากการสำมะโนผู้เรียนเพื่อให้
 สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการเสนอข้อมูลสารสนเทศ สำมะโนผู้เรียนให้
 เขตพื้นที่การศึกษาทราบ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
 พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.
 2545 12) การรับนักเรียนแนวทางการปฏิบัติคือให้สถานศึกษาประสานงานการดำเนินการแบ่งเขต
 พื้นที่บริการการศึกษาร่วมกันและเสนอ ข้อตกลงให้เขตพื้นที่การศึกษาเห็นชอบ การกำหนด
 แผนการรับนักเรียนของสถานศึกษาโดยประสานกับเขตพื้นที่การศึกษาและการดำเนินการรับ
 นักเรียนตามแผนที่กำหนดและร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ในการติดตาม
 ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาการเข้าเรียนและประเมินผลและรายงานผลการรับนักเรียนเข้าเรียนให้
 เขตพื้นที่การศึกษาทราบ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545
 13) การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย แนว
 ทางการปฏิบัติคือสำรวจความต้องการในการเข้ารับบริการการศึกษาทุกรูปแบบทั้งในระบบนอก
 ระบบและอัธยาศัย การกำหนดแนวทางและความเชื่อมโยงในการจัดและพัฒนาศึกษาของ
 สถานศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามความ
 ต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแนวทางของเขตพื้นที่การศึกษาการดำเนินการจัด
 การศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบตามความเหมาะสมและศักยภาพของ
 สถานศึกษา การประสานเชื่อมโยงประสานความร่วมมือและส่งเสริมสนับสนุนการการจัด
 การศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาการติดตาม
 ประเมินผลการส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย
 เพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อไป ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือพระราชบัญญัติ
 ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 14) การส่งเสริมกิจการนักเรียน แนว
 ทางการปฏิบัติ คือ วางแผนการกำหนดแนวทาง การส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนของ
 สถานศึกษาโดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน และการดำเนินการจัด
 กิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่าง
 หลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนและการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก
 ประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

และการสรุปและประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไข การส่งเสริมกิจการนักเรียนเพื่อให้การจัดกิจกรรม เกิดคุณค่าและประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2532 15) การประชาสัมพันธ์ แนวทางการปฏิบัติ คือศึกษาความต้องการในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล และผลงานของสถานศึกษารวมทั้ง ความต้องการในการได้รับข่าวสารข้อมูลทางการศึกษาของ ชุมชนและวางแผนการประชาสัมพันธ์โดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน องค์กร สถาบันและ สื่อมวลชนในท้องถิ่น การจัดให้มีการประสานงานประชาสัมพันธ์ การพัฒนาบุคลากร ผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ผลงาน และการสร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ในหลากหลายรูปแบบ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของ เครือข่ายประชาสัมพันธ์ การติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ทราบถึงผลที่ได้รับและ นำไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้เหมาะสมต่อไป ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการ ให้ข่าวและบริการข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2529 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบกระทรวง ศึกษาธิการว่าด้วยการประชาสัมพันธ์และการให้ข่าวราชการ พ.ศ. 2525 และแก้ไขเพิ่มเติม 16) การ ส่งเสริมสนับสนุนและประสานจัดการศึกษาของบุคคลชุมชนองค์กรและหน่วยงานอื่น แนว ทางการปฏิบัติ คือ กำหนดแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนและประสานกับการจัดการศึกษาของ บุคคล ชุมชน องค์กรและหน่วยงานอื่น การให้คำปรึกษาแนะนำส่งเสริมสนับสนุนและประสาน ความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคคลชุมชนองค์กรและหน่วยงานอื่นระเบียบกฎหมายที่ เกี่ยวข้องคือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 17) งานที่ไม่ได้ ระบุ ๆ ไว้ในงานอื่นแนวทางการปฏิบัติ คือ จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานตามความเหมาะสมและ ศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานและการให้ผู้ที่รับผิดชอบงานวางแผนการปฏิบัติงาน และดำเนินงานให้ เสร็จสิ้นตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายและกำกับติดตามการดำเนินงานของผู้ที่ได้รับมอบหมายและ ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ที่ได้รับมอบหมาย¹⁷

¹⁷ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 64-73.

สรุปได้ว่า งานบริหารทั่วไปเป็นกลุ่มงานที่ส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์งานเป็นหลัก มีบทบาทในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการศึกษาทุกรูปแบบ

องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล

1. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่น ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นส่วนราชการท้องถิ่น โดยราษฎรเลือกตัวแทนสมาชิกสภา อบต. เข้าไปมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบล ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

2. ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.1 หลังจากมีพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาบังคับใช้แล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงฐานะขององค์การปกครองในระดับตำบลออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

2.1.1 สภาตำบล ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล และปัจจุบัน (2540) มีสภาตำบลอยู่ทั่วประเทศ 567 ตำบล

2.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ปัจจุบัน (2540) มีอยู่จำนวน 6,397 ตำบล

2.2 การกำเนิด “ องค์การบริหารส่วนตำบล ” เกิดจากการยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท (หรือตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด) ประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (โดยให้ทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ระบุชื่อและเขตองค์การบริหารส่วนตำบล)

3. รูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย 1) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น กรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลเดิมเพียง 1 หมู่บ้านให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 6 คน และในกรณีมีเพียงสองหมู่บ้านให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละ 3

คน 2) องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น¹⁸

4. องค์การบริหารส่วนตำบลมีประโยชน์อย่างไร

- 4.1 เพื่อเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการบริหารงานพัฒนาตำบล
- 4.2 หน้าที่พัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาวัฒนธรรม
- 4.3 เพื่อจัดทำหรือจัดให้มีกิจกรรมสร้างความเจริญก้าวหน้าของชุมชน
- 4.4 เพื่อยกระดับฐานะขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นเทศบาลตาม

กฎหมายในอนาคต

- 4.5 เพื่อเป็นหน่วยปฏิบัติและประสานกับหน่วยงานรัฐบาล และเอกชน
- 4.6 ส่งเสริมคนในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถให้ทำงานรับใช้ท้องถิ่น

5. องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่อย่างไรในชุมชน

- 5.1 องค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้าน

เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (มาตรา 66)

5.2 องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้ (มาตรา 67)

5.2.1 ให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

5.2.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และสาธารณะ

รวมทั้งกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล

5.2.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

5.2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5.2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

5.2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

5.2.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.2.8 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

5.3 องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่จะทำโดยกฎหมายกำหนดกิจกรรมอื่น ๆ ดังต่อไปนี้ (มาตรา 68)

¹⁸วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, [Online] 12 May 2008, Available from

- 5.3.1 ให้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- 5.3.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 5.3.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 5.3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และ

สวนสาธารณะ

- 5.3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรและกิจกรรมสันทนาการ
- 5.3.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 5.3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 5.3.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของ

แผ่นดิน

- 5.3.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 5.3.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- 5.3.11 กิจกรรมเกี่ยวกับการพาณิชย์¹⁹

องค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ)

ข้อมูลทั่วไป

ทำเลที่ตั้งตำบล ตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) เป็น 1 ใน 7 ตำบลในเขตอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีอาณาเขตพื้นที่อยู่ติดกับท้องถิ่นใกล้เคียง 4 ส่วน คือ ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ ตำบลปรางผล อำเภอสังขละบุรี ตำบลด่านนาสวน อำเภอศรีสวัสดิ์, ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอทองผาภูมิ ดังนี้ทิศเหนือ จรด ตำบลปรางผลทิศตะวันออก จรด ตำบลนาสวน ทิศตะวันตก จรด ตำบลท่าขนุน ทิศใต้ จรด ตำบลสหกรณ์นิคมโดยตำบลชะแลอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไปทางทิศเหนือเป็นระยะทางประมาณ 35 กิโลเมตร

¹⁹ วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, [Online] 12 May 2008, Available from

ประชากร

จำนวนประชากรและความหนาแน่นประชากร จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2547 พบว่าตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) มีจำนวนทั้งสิ้น 6,777 คน จำแนกเป็นชาย 3,649 คน หญิง 3,128 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 4 คนต่อตารางกิโลเมตร และมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1,472 ครัวเรือน ซึ่งจะเห็นว่าจำนวนประชากรภายในตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) มีอัตราที่เปลี่ยนแปลงเล็กน้อย ดังนี้

- 1) จำนวนชาย ปี 2546 ลดลงจาก ปี 2545 จำนวน 1,169 คน แต่ในปี 2547 เพิ่มขึ้นจากปี 2546 จำนวน 2,039 คน
- 2) จำนวนหญิง ปี 2546 ลดลงจาก ปี 2545 จำนวน 827 คน แต่ในปี 2547 เพิ่มขึ้นจากปี 2546 จำนวน 1,565 คน

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากรนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น การเกิด การตาย การย้าย ถิ่นฐานของประชากรภายในตำบลประชากรประจำปี พ.ศ. 2547 แยกเป็นช่วงอายุ ประชาชนในตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) นับถือศาสนาพุทธ โดยมีศาสนสถาน 8 แห่ง

ระบบสาธารณสุข

- 1) การโทรคมนาคม ตู้โทรศัพท์ จำนวน 18 ตู้
- 2) การไฟฟ้าเขตตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) เป็นชุมชนชนบท ระบบการไฟฟ้าขยายไม่ทั่วทั้งตำบล ประชากรมีไฟฟ้าใช้ไม่ครบทุกครัวเรือน หมู่บ้านที่มีไฟฟ้าใช้คือ หมู่ที่ 1,2,3,5,6,7 แต่ไม่ทั่วถึงครบทุกครัวเรือน และหมู่บ้านที่ไม่มีไฟฟ้าใช้เลย คือ หมู่ที่ 4
- 3) ระบบประปาประชาชนในตำบลชะแล ส่วนใหญ่ใช้ระบบน้ำประปาภูเขา,อ่างเก็บน้ำ,ฝายและตามแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ห้วย สระ

การศึกษา

ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) มีโรงเรียนในพื้นที่ระดับประถมศึกษาจำนวน 5 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 2 โรงเรียน ซึ่งมีจำนวนบุคลากรและนักเรียน ศูนย์การเรียนชุมชนตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) มีนักเรียนที่เข้าเรียนในศูนย์การเรียนชุมชนประมาณ 40 คน โดยมีนาย เป็นครูประจำศูนย์การเรียนการจัดการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) ได้ดำเนินการตามโครงการถ่ายโอนภารกิจการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ ซึ่งปฏิบัติตามนโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 78 และ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 มาตรา 30 กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายถ่ายโอนการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการในปีการศึกษา 2544 โดยให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติงดรับเด็กอนุบาล 3 ขวบเข้าเรียน

การสาธารณสุข

ตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) มีสถานอนามัยประจำตำบล 3 แห่ง คือ 1) สถานอนามัยบ้านนา(นามสมมติ) 2) สถานอนามัยบ้านทุ่ง(นามสมมติ) 3. สถานอนามัยบ้านมะเดื่อ(นามสมมติ) การพัฒนาและส่งเสริมการศึกษา²⁰

โครงการ	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย						ผู้รับผิดชอบ
		ปี 48 ถึงปี 52	ปี 48	ปี 49	ปี 50	ปี 51	ปี 52	
1. ส่งเสริมการศึกษา สนับสนุนการรับส่งนักเรียนบ้านไกล	1. จำนวนนักเรียนที่ได้รับบริการรถรับส่งนักเรียนบ้านไกล	6 ภาคเรียน	2	2	2	-	-	สำนักปลัด
2. ส่งเสริมสนับสนุนกองทุนอาหารกลางวัน/นมนักเรียนภายในเขตตำบล	2. จำนวนนักเรียนที่ได้รับอาหารเสริมนม/อาหารกลางวัน	6 ภาคเรียน	2	2	2	-	-	สำนักปลัด
3. จัดตั้งโรงเรียนสถานศึกษา	3. จำนวนสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้น		-	1	1	-	-	สำนักปลัด
4. ส่งเสริมทุนการศึกษา นักเรียนด้อยากจน	4. จำนวนนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษา	2 แห่ง	10	10	10	-	-	สำนักปลัด
5. สนับสนุนเงินทุนเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การศึกษา ต่าง ๆ ของโรงเรียน	5. จำนวนโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุน	30 ทุน 15 โครงการ	5 ร.ร	5 ร.ร	5 ร.ร	-	-	สำนักปลัด

²⁰ องค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์, [online]. Accessed 25 December 2007.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วีระพงษ์ เชนบุญและคนอื่น ๆ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตการศึกษา 10 ผลการวิจัย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ด้านการเห็นประโยชน์ของการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีความรู้เรื่องการศึกษาด้านการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาและด้านความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยรวม จำแนกตามตำแหน่งผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มอายุของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าด้านการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่สถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ²¹

บรรพต บุญประมวล ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษาต่อมาตรการการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนต่อมาตรการการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับสูงและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับพบว่า ด้านการประเมินมาตรฐานโรงเรียนด้านการปรับปรุงอาคารสถานที่ ด้านการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียนต่อ ด้านการสนับสนุนให้นักเรียนฝึกเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ด้านการจัดตั้ง โรงเรียนศึกษาพิเศษและด้านการปรับปรุงวิธีรับนักเรียนอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการส่งเสริมให้ชุมชนร่วมกันจัดการศึกษาพิเศษและด้านการสนับสนุนให้โรงเรียนขยายชั้นเรียน มีทัศนคติอยู่ในระดับต่ำ ตัวแปรด้านจำนวนบุตรและระยะเวลาการรับราชการครูของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติกับมาตรการ

²¹วีระพงษ์ เชนบุญและคนอื่น ๆ, “รายงานการวิจัยเรื่อง ความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตการศึกษา 10” (อุบลราชธานี : สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 10, 2540), บทคัดย่อ.

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี²²

พงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเขตการศึกษา 9 ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีศักยภาพเพียงพอในการดำเนินการจัดการศึกษา หากได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานกลางสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้และส่วนใหญ่รับรู้เข้าใจสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น แต่ยังไม่ได้แสดงบทบาทในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา ส่วนเรื่องที่มีความดำเนินการในขณะนี้คือ การออกข้อบังคับของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการศึกษา การให้แนวนโยบายการศึกษาแก่องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อรับทราบรับรู้และเข้าใจแนวทางดำเนินการจัดการศึกษา การส่งเสริมบทบาท อำนาจหน้าที่ เตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการจัดการศึกษา การให้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร การจัดระบบการเรียนการสอน การให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์มีคุณภาพ อุทิศเวลาให้กับข้าราชการมากกว่าที่เป็นอยู่และการจัดหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นให้แก่เด็กนักเรียนเพื่อเกิดการเรียนรู้²³

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์และคนอื่นๆ ได้ทำการวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจต่อสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในท้องถิ่นของตน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการจัดการศึกษาเองและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะบทบาทในการจัดการศึกษา

²²บรรพต บุญประมวล, “ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษาต่อมาตรการการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดอุบลราชธานี” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิเคราะห์และการวางแผนทางสังคม บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์, 2541), บทคัดย่อ.

²³พงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล, รายงานการวิจัยเรื่อง ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเขตการศึกษา 9 (อุดรธานี : สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 9, 2541), บทคัดย่อ.

และการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีในท้องถิ่นของตนเอง²⁴

สุเชษฐ์ เรือนก้อน ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังการจัดการศึกษาในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ตามทฤษฎีของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ปฏิบัติงานสอน และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานจริงในด้านระบบบริหารการศึกษา โดยส่วนรวมการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏข้อที่มีการปฏิบัติจริงสูงสุดคือองค์การบริหารส่วนตำบลขอใช้สถานที่ของโรงเรียนเป็นสถานที่ประชุมและกิจกรรมต่าง ๆ ประจำหมู่บ้านซึ่งอยู่ในระดับน้อยรองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพย์สินของโรงเรียนซึ่งอยู่ในระดับน้อยส่วนข้อที่มีการปฏิบัติจริงต่ำสุดคือองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายบริหารการศึกษาของโรงเรียนซึ่งอยู่ในระดับน้อย²⁵

เฉลิมพล พินทอง ศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 พบว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในด้านแนวการจัดการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาและทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา²⁶

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สิ่งสำคัญที่สุดที่เป็นสิ่งกำหนดกระบวนการและแบบแผนมีส่วนร่วม

²⁴สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์และคนอื่นๆ, รายงานการวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (นครราชสีมา : สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, 2541), บทคัดย่อ.

²⁵สุเชษฐ์ เรือนก้อน , “ ความคาดหวังการจัดการศึกษาในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพรหมพิรามจังหวัดพิษณุโลก” (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัยภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2541), บทคัดย่อ.

²⁶เฉลิมพล พินทอง, “การศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), บทคัดย่อ.

ของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ เงื่อนไขทางด้านบริบทของชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียน ส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 8 ขั้นตอน คือ(1)การศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนร่วมดำเนินการ (2) การสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน (3) การสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม (4)การสร้างกิจกรรม (5) การต่อรองเพื่อการดำเนินการ (6) การร่วมกันดำเนินการ (7) การร่วมกันประเมินผลการดำเนินการและ (8) การร่วมกันรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ²⁷

ชโลธร แสงส่องฟ้า ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจศึกษาต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี เขตการศึกษา 1 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความตั้งใจศึกษาต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี มี 4 ตัวแปร คือ การสนับสนุนด้านการศึกษาต่อจากผู้ปกครอง มารดาประกอบอาชีพรับราชการเป็นหลัก อาชีพรองคือค้าขาย และระดับการศึกษาของบิดา ตัวแปรนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์ความตั้งใจที่ศึกษาต่อได้ร้อยละ 75²⁸

พิชญ์ ก่อเกียรติยากุล ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในเขตการศึกษา 2 พบว่า ผู้นำกลุ่มบุคคลในองค์กรทางการศึกษาและผู้นำกลุ่มบุคคลในองค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในเขตการศึกษา 2 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการในชุมชนทั้งในด้านการบริหารและการจัดการ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยผู้นำกลุ่มบุคคลในองค์กรทางการศึกษาและผู้นำกลุ่มบุคคลในองค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องซึ่งมีเพศ

²⁷ศิริกาญจน์ โกสมุทร, “การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542), บทคัดย่อ.

²⁸ชโลธร แสงส่องฟ้า, “การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจศึกษาต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี เขตการศึกษา 1” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2543), บทคัดย่อ.

อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การงานและการปฏิบัติงานในจังหวัดต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน²⁹

จรวยพร ป้อมบุญมี ศึกษาเกี่ยวกับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่ามีความพร้อมด้านนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่ยังไม่ค่อยมีความพร้อม คือ จำนวนครู กับสื่อวัสดุอุปกรณ์ และสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน³⁰

สมหวัง มหาวัง ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นด้วยโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 ด้านแรก คือ ด้านส่งเสริมและการสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ด้านส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กด้วยโอกาสให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและด้านส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา³¹

ลำลี เก่งทอง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตการศึกษาเขตการศึกษา 5 ต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและ

²⁹พิษณุ ก่อเกียรติยากุล, “รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในเขตการศึกษา 2,” (สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตการศึกษา 2 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2543), บทคัดย่อ.

³⁰จรวยพร ป้อมบุญมี, “ การศึกษาสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2544), บทคัดย่อ.

³¹สมหวัง มหาวัง, “ความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544), บทคัดย่อ.

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษามากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องการศึกษาและ การจัดการศึกษาและความสามารถในการดำเนินการจัดการศึกษามีความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาน้อยที่สุด ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาได้แก่ งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่เพียงพอ ไม่มีบุคลากรที่ดำเนินการด้านการศึกษา ไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการศึกษาที่ชัดเจน ขาดการประสานงานระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับโรงเรียน งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านสาธารณูปโภคมากกว่าด้านการศึกษา และผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีวุฒิทางการศึกษา³²

งานวิจัยในต่างประเทศ

ฟอสเตอร์ (Foster) วิจัยเรื่องประเภทของผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง : ผลต่ออัตราการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน เนื่องจากผู้วิจัยสงสัยว่า ทำไมโรงเรียนจึงมีความพยายามที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอย่างห่าง ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน ทั้งๆ ที่งานวิจัยที่ผ่านมาต่างสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและเพื่อความเข้าใจว่า โรงเรียนให้คุณค่ากับผู้ปกครองอย่างไร ผู้วิจัยจึงได้ทดสอบเพื่อจัดประเภทของผู้ปกครองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผลการวิจัยระบุว่า ผู้ปกครองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโรงเรียนแยกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ผู้ปกครองที่เข้ามาในโรงเรียนและอาสาทำงานต่าง ๆ ในโรงเรียน หรือเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมสภาที่ปรึกษาของโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองประเภทนี้จะมีผลต่อนักเรียนในทางอ้อม 2) ผู้ปกครองประเภทที่สอง เป็นประเภทที่ส่งผลต่อนักเรียนโดยตรง ได้แก่ ผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยการช่วยนักเรียนทำการบ้าน หรือช่วยทำโครงการให้กับนักเรียน³³

³²สำลี เก่งทอง , รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตการศึกษาเขตการศึกษา 5 ต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา (ราชบุรี : สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 5, 2543), บทคัดย่อ.

³³S.E. Foster, Type of parent involuement : Effects on parent rating of school [CD-Rom]. Abstract from : ProQuest File : Dissertation Abstracts Item : MM 91110, 1993, 70,74.

มอริสัน(Morison) ถ้าหากพ่อแม่มีความรู้และความเข้าใจดีขึ้น การปฏิสัมพันธ์กับลูกย่อมมีความหมายยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กสูงขึ้นตามไปด้วยและชีวิตประจำวันในครอบครัวก็จะมีคามสมบูรณ์ไปด้วย ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ปกครองจะเข้าถึงชั้นเรียนละวิธีการร่วมมือลักษณะนี้จะเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ถ้าโรงเรียนเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจะทำให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น³⁴

พินา (Pena) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของครอบครัวภายในสิ่งแวดล้อมโรงเรียนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเชื้อสายเม็กซิกัน-อเมริกัน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ครู ผู้บริหารและผู้ปกครอง พบว่าปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วมในทัศนะผู้ปกครอง คือ ภาษาต่างกัน เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้ภาษาสเปน ขณะที่โรงเรียนและครูสอนเป็นภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้ปกครองไม่เข้าใจและเบื่อก่อนวัยวัฒนธรรมที่แตกต่าง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน ความคิดเห็นผู้ปกครองซึ่งคิดว่าการศึกษาเป็นหน้าที่รับผิดชอบของโรงเรียน จึงไม่ต้องการแทรกแซงการทำงานของครู ความไม่เข้าใจในระบบการศึกษา ขาดคนดูแลเด็กเล็กที่บ้าน เวลาทำงานที่ไม่ตรงกัน ปัญหาครอบครัวและประโยชน์ของกิจกรรม ความคิดเห็นที่มีต่อครู คือ รู้สึกด้อยค่าและเหมือนถูกออกคำสั่งมากกว่าคำแนะนำ ส่วนผู้บริหารที่มีภาระงานมาก พฤติกรรมที่แสดงออกไม่จริงใจและขาดการยอมรับในตัวผู้บริหาร ขณะที่ผู้บริหารและครูเห็นว่ามีการะหน้าที่เพิ่มขึ้น หากผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น³⁵

แอนชา อัซมา (Anzar Uzma) ได้ศึกษาส่วนประกอบซึ่งช่วยสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรัฐบาโลซิสแดน ประเทศปากีสถาน พบว่า สิ่งสนับสนุนการศึกษาหรือการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องของชุมชน จากการสำรวจเป็นขั้นตอน พบว่า สิ่งสนับสนุนการศึกษาในรัฐบาโลซิสแดน ประเทศปากีสถาน อาจมีผลมาจาก ความพอใจของชุมชนที่จะปรับปรุงบรรยากาศผ่านการศึกษา การตอบสนองความต้องการของชุมชนผ่านความเห็นชอบ

³⁴G. Morrison, Early Childhood Education Today 4th ed. (Torron : Merrill Publishing Co, 1998), 42,45.

³⁵D.C. Pena, "Parent involvement : influencing factors and implications," The Journal of Educational Research 94 , 1 (September / October 2000) : 42-54.

กิจกรรมของหมู่บ้านในการศึกษาบทบาทของผู้เป็นส่วนประกอบ ซึ่งผ่านการฝึกหัดและการขับเคลื่อนของกลุ่มสังคม สังคมเปิดระหว่างคณะกรรมการศึกษาหมู่บ้านอื่น ๆ และสังคม รวมทั้งเศรษฐกิจระหว่างคนในหมู่บ้าน³⁶

ชูเลอร์ (Schuler) ได้วิจัยการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจด้านการศึกษา ในมหาวิทยาลัยมินเนโซตา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพพบว่าประชาชนมีความกระตือรือร้นการเข้าไปมีส่วนร่วม แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดการประสานงานที่ดีจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่แล้วยังประสบกับปัญหาต่าง ๆ เช่น ยังไม่เข้าใจในบทบาทจัดการศึกษา ขาดแคลนบุคลากรทางด้านการศึกษาโดยตรง ขาดประสบการณ์ รายได้น้อยและที่สำคัญคือการที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่เห็นความสำคัญในการพัฒนาการศึกษา³⁷

สรุป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งการดำเนินงานของสถานศึกษามี 4 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านบริหารทั่วไป ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนและกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และฝึกวิชาชีพตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นนั้นรวมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา

³⁶Uzma Anzar, An exploratory study of factor which have contributributed to theSustainability of community participation in education in Balochistan Pakisten [Online]. Accessed 13 September 2001. Available from [http :// thailis. Uni.net.th/dao/detail.Nsp](http://thailis.Uni.net.th/dao/detail.Nsp).

³⁷Brabara Schuler and H. Lee, Citizen Participation in Education Decision-Making [online]. Accessed 14 May.2005.Available from <http://www.yohoo.com>.

อบรมของรัฐโดยคำนึงถึงการบำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น โดยกระทรวงการศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ประสาน และส่งเสริมองค์กรส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย และได้มาตรฐาน การศึกษารวมทั้งเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณ อุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 นั้น ได้มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับการโอนถ่ายกิจการด้านการจัดการศึกษา ทั้งการจัดการศึกษาในระบบ และนอกระบบ จากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในปี 2553 ทั้งนี้เป็นไปตามความพร้อมความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา(descriptive research)โดยใช้ Focus Group มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความรู้และความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยศึกษาจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับสถานศึกษาที่อยู่ในตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) ผู้ให้ข้อมูล คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 14 คน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปและวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอนดังนี้ คือ ขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่างตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัยเพื่อเสนอความเห็นชอบจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อมูลสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี สภาพปัญหาอุปสรรค วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ศึกษาจากเอกสาร ตำราวิชาการ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจในปัญหาและแนวทางการศึกษารวมทั้งจัดสร้างเครื่องมือ ปรับปรุงข้อบกพร่องของเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และปรึกษาคำแนะนำและความเห็นชอบในการจัดทำโครงการวิจัยจากอาจารย์ที่ปรึกษา นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง แก้ไข และนำเสนอขอความเห็นชอบโครงการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามโครงการวิจัยเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

จำนวน 8 คนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างอีก 6 คนและนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงานผลการวิจัยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

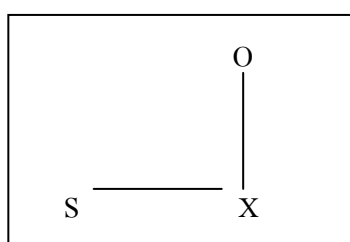
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัยเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยจัดทำรายงานผลการวิจัยนำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาแก้ไขปรับปรุง และจัดทำรายงานการวิจัยที่ผ่านการแก้ไขนำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง คณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระให้ความเห็นชอบนำรายงานวิจัยฉบับที่สมบูรณ์จัดพิมพ์เป็นการค้นคว้าอิสระฉบับที่สมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยนี้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาพการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot , non – experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

S	หมายถึง	ประชากรที่นำมาศึกษา
X	หมายถึง	ตัวแปรที่ศึกษา
O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) อำเภอกองคาจุมิ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 8 คน และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจำนวน 6 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน คือ งานวิชาการ มี 12 งานย่อย งานงบประมาณ 7 งานย่อย งานบุคคล 5 งานย่อย และงานบริหารทั่วไป 19 งานย่อย ได้แก่

1. งานวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. งานงบประมาณ ประกอบด้วย การจัดทำและเสนอขอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตามประเมิน และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. งานบุคคล ประกอบด้วย การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัยการออกจากราชการ

4. การบริหารทั่วไปประกอบด้วย การดำเนินงานธุรการงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศการประสานและพัฒนาศูนย์การศึกษา การจัดระบบบริหารและการพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกโรงเรียนและตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสาน

ราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่นงานบริการสาธารณะ¹

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประเด็นการสัมภาษณ์ โดยการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ดังนี้

1. ประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่มหรือจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คนและสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจำนวน 6 คน โดยใช้การบันทึกเสียง และมีผู้จดบันทึกสำรองข้อมูล โดยใช้ประเด็นสัมภาษณ์กลุ่มที่จัดเตรียมไว้นำมาสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ

2. แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (focus group discussion) จำนวน 8 คน และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจำนวน 6 คน

3. อุปกรณ์ภาคสนามที่ช่วยในการเก็บข้อมูล เช่น เทปบันทึกเสียงเพื่อความสะดวกรวดเร็วและให้สามารถเก็บข้อมูลได้ครอบคลุมเนื้อหาครบถ้วน โดยเฉพาะข้อมูลที่สำคัญ ๆ เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการพิมพ์ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และกล้องถ่ายรูป

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาจากเอกสาร ตำรา วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ควบคุมสารนิพนธ์

ขั้นที่ 2 จัดหาและสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบประเด็นการสัมภาษณ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 คน เพื่อปรับแก้ไข ตลอดจนสำนวนในประเด็นคำถาม กำหนดปฏิทินในการปฏิบัติงานและอุปกรณ์ภาคสนามที่ช่วยในการเก็บข้อมูล เช่น เทปบันทึกเสียงและกล้องถ่ายรูป เป็นต้น

¹ กระทรวงศึกษาธิการ , คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.), 2546), 32–73.

ขั้นที่ 3 การเตรียมตัวทำงานภาคสนาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนัดหมายผู้ร่วมสนทนากลุ่มโดยแจ้งเป็นหนังสือลายลักษณ์อักษร สถานที่ในการดำเนินการสนทนากลุ่ม เวลาในการจัดสนทนากลุ่ม การแต่งกายให้เหมาะสม เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเพราะมีฐานะเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเองและใช้เทคนิควิธีการศึกษานั้น สัมภาษณ์ จดบันทึกข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ของกลุ่มตัวอย่าง² ในการสนทนากลุ่มจำเป็นต้องคำนึงถึงผู้วิจัยจะต้องให้ทุกคนที่อยู่ในกลุ่มได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และไม่ให้ผู้ใดมีความสำคัญเหนือผู้อื่น เพราะมิฉะนั้นแล้วจะเป็นความคิดเห็นของผู้นั้นมากกว่าของกลุ่ม ในการซักถามผู้วิจัยต้องไม่ป้อนคำถามนำหรือแสดงท่าทีชี้แนะให้กลุ่มหรือสมาชิกของกลุ่ม แสดงความคิดเห็นไปในทางใดทางหนึ่งซึ่งผู้วิจัยต้องการ ในการสนทนากลุ่มควรเริ่มเมื่อทุกคนได้มาครบพร้อมกันและควรให้เสร็จภายในครั้งเดียวจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงผู้วิจัยจะต้องเตรียมประเด็นต่าง ๆ ที่ควรถามไว้ล่วงหน้าและเก็บประเด็นให้ครบถ้วน³

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้เตรียมการเข้าสู่สนาม โดยหลังจากที่ผู้วิจัยได้รับอนุมัติหัวข้อการค้นคว้าอิสระ จากคณะกรรมการหัวข้อการค้นคว้าอิสระของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร แล้วผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) ซึ่งโรงเรียนของผู้วิจัยอยู่ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) ทำให้ผู้วิจัยคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลทั้ง 8 คน และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจำนวน 6 คน เพราะโอกาสที่โรงเรียนของผู้วิจัยได้ทำงานร่วมกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) เช่น การจัดแข่งขันกีฬาขององค์การบริหารส่วนตำบล การประชุมร่วมกันในส่วนของการจัดสรรงบประมาณที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วน

²เบญจา ยอดดำเนิน-แอตติกัจ,บุปผา ศิริธรรมและวาทีนิ บุญชะรัย,การศึกษาเชิงคุณภาพ: เทคนิคการวิจัยภาคสนาม (นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531), 109.

³สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร : บริษัทเฟื่องฟ้า พรินต์ติ้งจำกัด, 2544), 290.

ตำบล เช่น อาหารเสริม(นม) เงินอุดหนุนโครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ ฯลฯ หลังจากศึกษาข้อมูลเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปมอบให้กับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) เพื่อแจ้งไปยังสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดสนทนากลุ่มครั้งแรกจำนวน 8 คน และนัดสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเพิ่มเติมในครั้งที่ 2 กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) จำนวน 6 คน เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดสนทนากลุ่มครั้งแรกผู้วิจัยได้นัดหมายกับกลุ่มตัวอย่างในการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ณ สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) ใช้เวลาในการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) จำนวน 1 วัน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) และใช้เทปบันทึกเสียงช่วยบันทึกคำสนทนา มีผู้ช่วยจดบันทึกการสนทนาจำนวน 1 คนเพื่อสำรองข้อมูลกันความผิดพลาดของเทปบันทึกเสียง ส่วนการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้นัดหมายกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) เช่นเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย แต่กระทำโดยพยายามจะทำข้อมูลนั้น ให้เป็นจำนวนที่นับได้ และมักกระทำกับข้อมูลเอกสารในการวิจัยเอกสาร การวิเคราะห์เนื้อหา คือ เทคนิคการวิจัยที่พยายามจะบรรยายเนื้อหาของข้อความหรือเอกสารโดยใช้วิธีการเชิงปริมาณอย่างเป็นระบบและเน้นสภาพวัตถุวิสัย (objectivity) การบรรยายนี้เน้นเนื้อหาตามที่ปรากฏในข้อความ พิจารณาเนื้อหาโดยผู้วิจัยไม่มีอคติหรือความรู้สึกของตัวเองเข้าไปพัวพัน ไม่เน้นการตีความหรือหาความหมายที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังหรือความหมายระหว่างบรรทัดและการวิเคราะห์เนื้อหาจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ 1. มีความเป็นระบบ 2. มีความเป็นสภาพวัตถุวิสัยและอิงกรอบแนวคิดทฤษฎี ซึ่งขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหามีดังนี้

1. ผู้วิจัยตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นสำหรับการคัดเลือกเอกสารและหัวข้อที่ทำการวิเคราะห์
2. ผู้วิจัยต้องวางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อกำหรือข้อความเอกสารที่จะนำมาวิเคราะห์แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท

3. ผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงบริบท(context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบข้อมูลเอกสารที่นำมาวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์เนื้อหากระทำตามที่ปรากฏ(manifest content)ในเอกสารมากกว่ากระทำเนื้อหาที่ซ่อนอยู่(latent content)

5. ความถี่ของคำหรือข้อความที่ปรากฏอาจมิได้แสดงถึงความสำคัญของคำหรือข้อความนั้น การดึงความสำคัญจากของตัวบท ใช้วิธีการสรุปความคิดว่าการวัดความถี่ของคำ⁴

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา(descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาและแนวทางในการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) จำนวน 8 คน และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจำนวน 6 คน รวม 14 คน ผู้ให้ข้อมูลคือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ประเด็นการสัมภาษณ์ โดยการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ตามแนวคิดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป และดำเนินการเก็บข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำมาเขียนเป็นรายงานการศึกษาการค้นคว้าอิสระ

⁴สุภางค์ จันทรวานิช, วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), 128-148.

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอ ผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาไว้เป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ความรู้และความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 2 แนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 1 ความรู้และความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) จำนวน 14 คน จากการศึกษาข้อมูลและการสนทนากลุ่ม (focus group) แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปและวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) พบว่า

1. งานวิชาการเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากและมีความต้องการให้ สถานศึกษาปรับหลักสูตรของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบันที่มีสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ครูควรมีการพัฒนาตนเอง เช่น ศึกษาดูงานหรือมีการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ให้ครูมีการพัฒนา และต้องการให้พัฒนาการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน วัดผลและประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ต้องการยกเลิกระบบการสอบซ่อมเมื่อนักเรียนสอบไม่ผ่านขอให้ให้นักเรียนตกซ้ำชั้น การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญมากแต่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามีความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องการให้นำสื่ออย่างหลากหลาย

มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่นวิดีโอ วีซีดี ฯลฯ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน ชุมชน เป็น โบราณวัตถุมีความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้ให้ข้อมูลให้มีความสำคัญต่อการจัด แหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อกล่อมเกลาคิดใจของนักเรียนให้ลดความก้าวร้าว ที่เกิดจากการเลียนแบบสื่อวิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ การนิเทศการศึกษา ให้โรงเรียนดำเนินการต่อไป และขอวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้กับครู ด้านการแนะแนวการศึกษา ต้องการให้สถานศึกษา เน้นการแนะแนวการศึกษาต่อของนักเรียนเมื่อเรียนจบจากโรงเรียนไป การพัฒนาระบบประกัน คุณภาพในโรงเรียน ให้สถานศึกษากำหนดเป้าหมายว่าเมื่อจบการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้ว นักเรียนจะมีคุณภาพอย่างไร ในด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น ต้องการให้ครูภายในตำบลเดียวกันแต่อยู่คนละโรงเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอนระหว่างกัน ไม่ทะเลาะหรือแข่งขันกันให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการ ของชุมชน โดยทำแผนพับให้ความรู้กับชุมชนในเรื่องการประกอบอาชีพ เช่น การเลี้ยงหนอน การเลี้ยงปลา ฯลฯ ให้สถานศึกษาประสานกับหน่วยงานอื่นจัดอบรมให้ความรู้กับชุมชน ให้ สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการของชุมชน ทั้งด้านข้อมูลด้านสารสนเทศ เช่น อินเทอร์เน็ตใน โรงเรียน และสถานที่ ส่วนการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีความประสงค์ให้สถานศึกษา ส่งครูเข้าร่วมประชุม กับหมู่บ้านทุกเดือนเพื่อจะได้รับรู้ปัญหาของโรงเรียนและความต้องการของผู้ปกครอง และจาก การนัดสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมอีกจำนวน 6 คน จากสมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) ได้ข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้ ต้องการให้บุตรหลานของตนเอง มีความรู้อ่านออกเขียนได้ตามเป้าหมายของหลักสูตร เช่น เมื่อนักเรียนจบช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3) นักเรียนสามารถอ่านคล่อง และเขียนคล่อง ให้โรงเรียนส่งเสริมนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันกิจกรรม ต่าง ๆ ทางวิชาการทุกระดับทุกช่วงชั้นตั้งแต่ระดับโรงเรียนจนถึงระดับประเทศ เพื่อสร้างชื่อเสียง ให้กับโรงเรียนและครอบครัว

2. งานงบประมาณ เรื่องการจัดทำและเสนอของบประมาณผู้ให้ข้อมูลไม่มีความรู้ความ เข้าใจการจัดทำและขั้นตอนการเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ เมื่อโรงเรียนได้รับ งบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาล ความต้องการของผู้ให้ข้อมูล คือ ไม่ประสงค์ให้โรงเรียนขอ งบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และ รายงานผลการใช้เงิน ให้ทำตามระเบียบของหน่วยงานและแจ้งให้ชุมชนได้รับทราบรายละเอียด การใช้งบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เห็นด้วยกับการระดม ทรัพยากร เช่น การทอดผ้าป่าโรงเรียนแต่ต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้ปกครองการบริหาร การเงินของสถานศึกษา ต้องการให้สถานศึกษาจัดทำในรูปของคณะกรรมการ การบริหารบัญชี

ของสถานศึกษา ขอให้โรงเรียนใช้เงินตามโครงการในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน เรื่องการบริหารพัสดุ และสินทรัพย์ของสถานศึกษา ให้ยึดระเบียบของหน่วยงานและให้คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมเป็นผู้พิจารณาในการดำเนินงานพัสดุของโรงเรียนและจากการนัดสัมมนาแบบไม่มีโครงสร้างเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมอีกจำนวน 6 คน จากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) ได้ข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้ ให้โรงเรียนใช้งบประมาณจัดซื้อหนังสือเรียนให้นักเรียนยืมเรียน เนื่องจากผู้ปกครองมีฐานะยากจนและอพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนใหญ่

3. การบริหารงานบุคคล เรื่อง การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่สถาน

ศึกษา ให้สถานศึกษาวางแผนล่วงหน้าในแต่ละปี การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากรทางการศึกษา ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ปฏิบัติดีอยู่แล้ว เช่น มีการประกาศสอบคัดเลือก แต่ขอเพิ่มเติมให้มีคณะกรรมการของโรงเรียนจะเป็นครูหรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสอบคัดเลือก เพื่อต้องการเลือกสาขาวิชาที่โรงเรียนต้องการจริง และถ้าเป็นบุคคลที่อยู่ในพื้นที่จะดียิ่งขึ้น แต่ขั้นตอนการดำเนินการขอให้เป็นไปตามความสามารถของผู้สมัครการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ให้มีการปฐมนิเทศครูใหม่ นำวิทยากรมาให้ความรู้ครูอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติตนและการรักษาวินัยของบุคลากรทางการศึกษา ให้ครูอยู่กรอบระเบียบวินัยยี่ดรรยาบรรณวิชาชีพครูเป็นแนวในการปฏิบัติตน เพราะครูคือแม่พิมพ์ของชาติ และสุดท้ายเรื่องข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาควรออกจากราชการกรณี ครูข่มขืนหรือล่วงละเมิดลูกศิษย์ ครูที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพิ่มเติมอีกจำนวน 6 คน จากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) ได้ข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้ ต้องการให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน คือ ไม่เล่นการพนันในโรงเรียน เช่น ซื้อหวยในโรงเรียน ดูบุญหรืในขณะสอน

4. งานบริหารทั่วไป งานธุรการ งานสารบรรณ การรับส่งหนังสือให้นำอุปกรณ์เทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เสนอเรื่องภารกิจของสถานศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร่วมพิจารณา ต้องการให้สถานศึกษาจัดทำรายงานการประชุมเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ งานพัฒนาเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ เป็นการสำรวจข้อมูล เครือข่าย ทำทะเบียนข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียน ประกอบไปด้วยข้อมูลครู นักเรียน วัสดุต่าง ๆ ในโรงเรียน ต้องการให้โรงเรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็นจากชาวบ้านว่าครูทำดีไหม ให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม เพราะจะได้มีข้อมูลย้อนกลับมาให้โรงเรียน ว่าชุมชนและผู้ปกครองคิดเห็นเป็นอย่างไร ต้องการให้สถานศึกษาดำเนินการอย่างไร ฯลฯ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา ให้สถานศึกษา

ดำเนินการในรูปสหวิทยาเขต เน้นความร่วมมือกันในทุกๆ ด้าน การดำเนินการจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างและภารกิจ ให้สถานศึกษาส่งข่าวสารระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสถานศึกษาให้ชุมชนและผู้ปกครองได้รับทราบ เช่น แผ่นพับประชาสัมพันธ์ หอกระจายข่าวของโรงเรียน งานเทคโนโลยีสารสนเทศเริ่มต้นจากสำรวจข้อมูล พัฒนาคนในสถานศึกษาให้มีความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ วางแผนและตัดสินใจนำเทคโนโลยีมาใช้ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป เป็นการสำรวจปัญหา ความต้องการ ความจำเป็น ส่งเสริมสิ่งอำนวยความสะดวก ควรจะดำเนินการหลาย ๆ ส่วน และให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม สถานศึกษาไม่มีนักการภารโรง ต้องการให้ทุกโรงเรียนมีการโรงอย่างน้อย 1 คน เพื่อดูแลอาคารสถานที่ อาคารเรียน สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน จัดทำสำมะโนนักเรียน เป็นการสำรวจเด็กให้เข้าเรียนในโรงเรียน ต้องการให้สถานศึกษาประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยแจ้งให้ผู้นำชุมชน ไปแจ้งให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับทราบว่า ถ้าย้ายถิ่นฐานของให้แจ้งย้าย เพื่อโรงเรียนจะได้ไม่ประสบปัญหาเรื่องนักเรียนไม่มีตัวตน ติดตามผู้ปกครองไปโดยไม่ทราบที่อยู่ เรื่องการรับนักเรียน ให้โรงเรียนประสานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ติดตามนักเรียนที่มีปัญหาเข้าเรียน ไม่ใช่รอรับนักเรียนใหม่อย่างเดียว ต้องการให้สถานศึกษาที่มีชื่อเสียงรับนักเรียนเข้าเรียนให้ได้ทุกคน การส่งเสริมประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัยขึ้น คือ โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาให้ดำเนินการต่อไป อย่าให้โรงเรียนคาดหวังหลักวิชาการจากตัวนักเรียนมากเกินไป แต่ขอให้เข้าเรียนมีที่เรียนและจบการศึกษาตามศักยภาพของนักเรียน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ให้สถานศึกษาดำเนินการต่อไป เช่น การขอบริจาคจากมูลนิธิต่าง ๆ เรื่องการส่งเสริมงานกิจการนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง คิดเป็นทำเป็น เน้นการอ่านขอให้สถานศึกษาที่กิจกรรมในโรงเรียน เช่น การเข้าค่ายลูกเสือ กีฬา ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในเรื่องการแสดงออกในที่สาธารณะ การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม จัดเวทีให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ และให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา เป็นการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร การจัดนิทรรศการ สารสัมพันธ์ แจ้งให้ผู้ปกครองได้รับทราบ ผู้ปกครองจะเกิดความภูมิใจ และเข้าใจว่าสถานศึกษาจัดทำอะไรบ้าง การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ให้สถานศึกษาของงบประมาณสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ วัสดุ ทุนการศึกษา หรือวิทยากรมาให้ความรู้กับครูและนักเรียนในโรงเรียน ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน การประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น นั้นมีความสำคัญ การจัดระบบการควบคุมภายใน

หน่วยงานจะประสบความสำเร็จ สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทุกงานภายในโรงเรียน มีการรายงานค่าสาธารณูปโภค การใช้วัสดุให้คุ้มค่า รายงานการใช้จ่ายเงินว่ามีความถูกต้องหรือไม่ มีหน่วยงานเข้ามาตรวจสอบในแต่ละระดับ งานบริการสาธารณะ ขอให้สถานศึกษาจัดทำข้อมูลให้ ง่ายใช้สะดวกและมีความถูกต้องเกิดประสิทธิภาพ และพึงพอใจของผู้รับบริการ เช่น การขอหนังสือเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา ข้อมูลนักเรียนแต่ละคนในโรงเรียน ขอให้โรงเรียนจัดทำให้เป็น one stop service จริง ๆ ครูยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่แบ่งชนชั้นกับผู้ปกครอง และสุดท้ายเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่ได้ระบุไว้ ให้ครูเป็นที่พึ่งพาของชุมชนในบางเรื่อง เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ เพิ่มเติมอีกจำนวน 6 คน จากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) ได้ข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้ ต้องการให้ทางโรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ มีสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ โดยขอให้ทางโรงเรียนควบคุม ดูแล ตรวจสอบการทำอาหาร การซื้อขายขนม อาหารในโรงเรียน

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า

1. งานวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ครูและนักเรียนจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์ปัจจุบัน โดยนำวิทยากรที่มีความ

รู้ในด้านการจัดทำหลักสูตรมาเป็นผู้ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดกระบวนการเรียนการสอนพัฒนาครูโดยการส่งเข้ารับการอบรม จัดหาเอกสารให้ครูได้ศึกษาด้วยตนเอง จัดเครือข่ายให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในเขตตำบลเดียวกันนำการวิจัยเพื่อพัฒนามาใช้ในการแก้ปัญหา

และพัฒนานักเรียน ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเน้นสื่อประเภทเทคโนโลยี ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน เช่น วัด ระบบการวัดและประเมินผลการเรียนสำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านจุดประสงค์ เปลี่ยนจากการสอบซ่อมเป็นการตกซ้ำชั้น โดยสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองให้ตรงกัน ระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้สถานศึกษาประจำ

สัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ โดยจัดทำเป็นแผ่นพับประชาสัมพันธ์หรือจัดประชุมชี้แจงหรือประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของสถานศึกษา จัดสถานศึกษาให้เป็นแหล่งวิชาการของชุมชนทั้งข้อมูลสารสนเทศ อินเทอร์เน็ตโรงเรียน อำนวยความสะดวกด้านสถานที่ในการจัดอบรมให้ความรู้กับชุมชนและผู้ปกครอง

2. งานงบประมาณ ให้จัดทำในรูปของคณะกรรมการยี่กระเปียบของราชการ ในการปฏิบัติ

งานพร้อมกับมีความถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ จัดให้คณะกรรมการตรวจสอบกันเองภายในสถานศึกษา จัดระดมทรัพยากรจากชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษา โดยวิธีทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา แต่ต้องเป็นไปตามความสมัครใจของผู้ปกครอง ระดมทรัพยากรภูมิปัญญาชาวบ้าน มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น โดยจัดทำทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ในสถานศึกษา

3. งานบุคคล จัดทำแผนการรับนักเรียนล่วงหน้าเพื่อคำนวณอัตราค่าจ้างครู การสรรหาและแต่งตั้งบรรจุครู ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการสรรหา เพราะสามารถเลือกสรรบุคคลได้ตรงตามความต้องการของสถานศึกษา เพื่อป้องกันการขาดแคลนครูจากการย้ายโรงเรียนของครูผู้สอน ให้เลือกบุคคลในท้องถิ่นมาทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา การปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ครูยึดจรรยาบรรณวิชาชีพครู วางมาตรการป้องกันครูข่มขืนและล่วงละเมิดนักเรียนโดยเมื่อเกิดเหตุการณ์ผู้บริหารต้องวางตัวเป็นกลางและลงโทษถึงขั้นให้ออก ให้ครูปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียน เช่น ไม่สูบบุหรี่ให้นักเรียนเห็น ไม่ดื่มสุราในสถานที่ราชการ

4. งานบริหารทั่วไป งานธุรการของโรงเรียนให้น้ำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วย เช่น การรับส่งหนังสือ การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ข้อมูลนักเรียน สามารถเรียกใช้ได้อย่างรวดเร็วทันสมัย ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน โดยจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีให้กับครู เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องโทรสาร ฯลฯ ให้โรงเรียนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการทำหนังสือถึงผู้ปกครองหรือผ่านสื่อเทคโนโลยีที่สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ การบริการของสถานศึกษาในเรื่องวุฒิการศึกษาหรือหลักฐานทาง

ด้านการเรียนให้สถานศึกษาจัดบริการในรูปของ one stop service คือ ไปติดต่อจุดเดียวสามารถดำเนินการเสร็จเรียบร้อย และใช้เวลาในการจัดทำไม่นานจนเกินไป บุคลากรในสถานศึกษาเข้มแข็งเข้มใสเป็นกันเองกับผู้ปกครองในการให้บริการ จัดทำแบบสอบถามกับชุมชน ผู้ปกครองและนักเรียนถึงความพึงพอใจในการดำเนินงานของสถานศึกษา การจัดทำสำมะโนนักเรียนให้สถานศึกษาประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยเพื่อชี้แจงให้ผู้นำชุมชน ไปแจ้งกับผู้ปกครองนักเรียนในหมู่บ้านเรื่องการย้ายเข้า-ย้ายออกจากหมู่บ้านขอให้แจ้งย้ายอำเภอ เพื่อจะได้ติดตามนักเรียนได้ถูกต้องในการเข้าเรียน การจัดการศึกษาในระบบขอให้สถานศึกษาอย่าคาดหวังหลักวิชาการมากแต่ขอให้นักเรียนได้เข้าเรียน มีที่เรียนและให้จบการศึกษาในระดับภาคบังคับ โดย

พัฒนาตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน ในด้านงานกิจการนักเรียน จัดกิจกรรมเสริมให้กับนักเรียนได้มีโอกาสแสดงความสามารถของตนเอง เช่น การแข่งขันกีฬา การแสดงบนเวที การเข้าค่ายลูกเสือ เน้นการแสดงออกต่อหน้าชุมชนหรือคนหมู่มากให้นักเรียนได้กล้าพูดกล้าแสดงความสามารถอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย งานประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา ให้จัดทำอย่างต่อเนื่องเพื่อชุมชน และผู้ปกครองได้ทราบความเคลื่อนไหวของสถาน

ศึกษาทราบข้อมูลของนักเรียนในขณะที่เรียนอยู่ในสถานศึกษา โดยการทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน การทำหนังสือแจ้งให้ผู้ปกครองได้รับทราบ ผูกไปกับนักเรียนจัดให้มีระบบตรวจสอบภายในสถานศึกษาและจากหน่วยงานต้นสังกัด โดยให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าไปเป็นคณะกรรมการร่วม จัดทำรายงานค่าใช้จ่าย ในการจัดการศึกษาแต่ละปีการศึกษาให้ชุมชน และผู้ปกครองได้รับทราบโดยจัดทำเป็นหนังสือหรือประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน ส่วนในด้านอื่น ๆ ที่ไม่ได้ระบุไว้ ต้องการให้ครูเป็นที่พึ่งของชุมชนและผู้ปกครองในบางเรื่อง เช่น การใช้คอมพิวเตอร์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 2) แนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 8 คน และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างในการนัดสัมภาษณ์เพิ่มเติมครั้งที่ 2 กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) จำนวน 6 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวผู้วิจัย ประเด็นการสัมภาษณ์หรือแบบบันทึกในการสัมภาษณ์ แบบสำรวจข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล โดยการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) จากการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

1.1 งานวิชาการ เรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากและต้องการให้ สถานศึกษาปรับหลักสูตรของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบันที่มีสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป การจัดกระบวนการเรียนการสอนเน้นให้นำสื่อเทคโนโลยีมาใช้อย่างหลากหลาย นำการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาแหล่งเรียนรู้ของชุมชนเน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อกล่อมเกลาจิตใจนักเรียน ให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน จัดทำแผนพับให้ความรู้ในการประกอบอาชีพท้องถิ่น เช่น การเลี้ยงหนอน และต้องการให้สถานศึกษาเข้าร่วมกับชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ

1.2 งานงบประมาณ ไม่ประสงค์ให้โรงเรียนของงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล การใช้จ่ายเงินของโรงเรียนให้จัดทำรายงานผลการใช้เงินให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบและยึดระเบียบการใช้จ่ายเงินของหน่วยงาน มีคณะกรรมการดำเนินงานสามารถตรวจสอบได้ โปร่งใส และใช้ประโยชน์จากงบประมาณให้คุ้มค่าที่สุด การระดมทรัพยากรกับชุมชนขอให้เป็นไปด้วยความสมัครใจ

1.3 การบริหารงานบุคคล ต้องการให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง มีการพัฒนาความรู้ให้กับครูอย่างต่อเนื่อง ครูต้องปฏิบัติงานเป็นตัวอย่างที่ดีกับศิษย์ และยึดจรรยาบรรณวิชาชีพครูเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

1.4 งานบริหารทั่วไป งานธุรการ งานสารบรรณ ต้องการให้โรงเรียนนำระบบเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการ จัดทำรายงานการประชุมของคณะกรรมการสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ จัดพัฒนาเครือข่ายการศึกษา ให้สถานศึกษาดำเนินการในรูปสหวิทยาเขต เน้นความร่วมมือกันในทุก ๆ ด้าน ประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวของโรงเรียนให้ชุมชนและผู้ปกครองได้รับทราบ ให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมสถานศึกษาที่ไม่มีนักการภารโรง จัดทำสำมะโนนักเรียนสำรวจเด็กให้เข้าเรียนให้ได้ครบหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์และให้โรงเรียนแจ้งกระทรวงมหาดไทยประสานงานกับโรงเรียนกรณีนักเรียนย้ายถิ่นฐานไม่สามารถติดตามได้ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้ขอบริจาคจากมูลนิธิต่าง ๆ เรื่องการส่งเสริมงานกิจการนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง คิดเป็นทำเป็น เน้นการอ่าน ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในเรื่องการแสดงออกในที่สาธารณะ การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม จัดเวทีให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ และให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น เห็นว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ขอให้สถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศ หยิบงานใช้สะดวก และมีความถูกต้องเกิดประสิทธิภาพ และพึงพอใจของผู้รับบริการ เช่น การขอหนังสือเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา ข้อมูลนักเรียนแต่ละคนในโรงเรียน ขอให้โรงเรียนจัดทำให้เป็น one stop service

2. แนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า

2.1 งานวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ครูและนักเรียนจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยนำวิทยากรที่มีความรู้ในด้านการจัดทำหลักสูตรมาเป็นผู้ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดกระบวนการเรียนการสอนพัฒนาครูโดยการส่งเข้ารับการอบรม จัดหาเอกสารให้ครูได้ศึกษาด้วยตนเอง จัดเครือข่ายให้ครูได้แลกเปลี่ยน

เรียนรู้ระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในเขตตำบลเดียวกัน นำการวิจัยเพื่อพัฒนามาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนา นักเรียน ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเน้นสื่อประเภทเทคโนโลยี ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน เช่น วัด ระบบการวัดและประเมินผล การเรียนสำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านจุดประสงค์ เปลี่ยนจากการสอบซ่อมเป็นการตกซ้ำชั้นโดยสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองให้ตรงกัน ระบบประกันคุณภาพการศึกษา ให้สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ โดยจัดทำเป็นแผนพับประชาสัมพันธ์ หรือจัดประชุมชี้แจง หรือประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของสถานศึกษา จัดสถานศึกษาให้เป็นแหล่งวิชาการของชุมชนทั้งข้อมูลสารสนเทศ อินเทอร์เน็ตโรงเรียน อำนวยความสะดวกด้านสถานที่ในการจัดอบรมให้ความรู้กับชุมชนและผู้ปกครอง

2.2 งานงบประมาณ ให้จัดทำในรูปของคณะกรรมการยี่ดะเบียบของราชการ ในการปฏิบัติงานพร้อมทั้งมีความถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกันเองภายในสถานศึกษา จัดระดมทรัพยากรจากชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษา โดยวิธีทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา แต่ต้องเป็นไปตามความสมัครใจของผู้ปกครอง ระดมทรัพยากรภูมิปัญญาชาวบ้าน มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น โดยจัดทำทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ในสถานศึกษา

2.3 งานบุคคล จัดทำแผนการรับนักเรียนล่วงหน้าเพื่อคำนวณอัตรากำลังครู การสรรหา และแต่งตั้งบรรจุครู เสนอชื่อคณะกรรมการเป็นผู้มีส่วนร่วมการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งครู เพื่อป้องกันการขาดแคลนครูจากการย้ายโรงเรียนของครูผู้สอน ให้เลือกบุคคลในท้องถิ่นที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา การปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ครูยึดจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยให้ความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณ และวิชาชีพครู

2.4 งานบริหารทั่วไป งานธุรการของโรงเรียนให้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วย เช่น การรับส่งหนังสือ การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ข้อมูลนักเรียน สามารถเรียกใช้ได้อย่างรวดเร็วทันสมัย ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน โดยจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีให้กับครู ให้โรงเรียนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการทำหนังสือถึงผู้ปกครองหรือผ่านสื่อเทคโนโลยีที่สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ การบริการของสถานศึกษาในเรื่องวุฒิการศึกษาหรือหลักฐานทางด้านการเรียนให้สถานศึกษาจัดบริการในรูปของ one stop service บุคลากรในสถานศึกษายึดมั่นเข้มแข็งเป็นกันเองกับผู้ปกครองในการให้บริการ จัดทำแบบสอบถามกับชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียนถึงความพึงพอใจในการดำเนินงานของสถานศึกษา การจัดทำสำมะโนนักเรียนให้สถานศึกษาประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยเพื่อชี้แจงให้ผู้นำชุมชน ไปแจ้งกับผู้ปกครองนักเรียนในหมู่บ้านเรื่องการย้ายเข้า-ย้ายออกจากหมู่บ้าน

ขอให้แจ้งย้ายอำเภอ เพื่อจะได้ติดตามนักเรียนได้ถูกต้องในการเข้าเรียน การจัดการศึกษาในระบบ ขอให้สถานศึกษาอย่าคาดหวังหลักวิชาการมากแต่ขอให้นักเรียนได้เข้าเรียน มีที่เรียนและให้จบ การศึกษาในระดับภาคบังคับ โดยพัฒนาตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน ในด้านงานกิจการ นักเรียน จัดกิจกรรมเสริมให้กับนักเรียนได้มีโอกาสแสดงความสามารถของตนเอง เช่น การ แข่งขันกีฬา การแสดงบนเวที การเข้าค่ายลูกเสือ เน้นการแสดงออกต่อหน้าชุมชนหรือคนหมู่มาก ให้นักเรียนได้กล้าพูดกล้าแสดงความสามารถอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย งานประชาสัมพันธ์ ของสถานศึกษา ให้จัดทำอย่างต่อเนื่องเพื่อชุมชน และผู้ปกครองได้ทราบความเคลื่อนไหว โดย การทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน การทำหนังสือ แจ้งให้ผู้ปกครองได้รับทราบฝากไปกับนักเรียน จัดให้มีระบบตรวจสอบภายในสถานศึกษาและ จากหน่วยงานต้นสังกัด โดยให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าไปเป็นคณะกรรมการ ร่วม จัดทำรายงานค่าใช้จ่าย ในการจัดการศึกษาแต่ละปีการศึกษาให้

การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ

1.1 การบริหารงานวิชาการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญ อยู่ในระดับมากและต้องการให้ สถานศึกษาปรับหลักสูตรของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับ เหตุการณ์ปัจจุบันที่มีสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป การจัดกระบวนการเรียนการสอนเน้นให้นำสื่อ เทคโนโลยีมาใช้อย่างหลากหลาย นำการวิจัยมาใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาแหล่งเรียนรู้ของ ชุมชนเน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อหล่อหลอมจิตใจนักเรียน ให้สถานศึกษาเป็นแหล่ง เรียนรู้ของชุมชน จัดทำแผ่นพับให้ความรู้ในการประกอบอาชีพท้องถิ่น เช่น การเลี้ยงหนอน และ ต้องการให้สถานศึกษาเข้าร่วมกับชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการผลการวิจัยของ พิษณุ ก่อเกียรติยากุล ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการ ของชุมชนในเขตการศึกษา 2 พบว่า ผู้นำกลุ่มบุคคลในองค์กรทางการศึกษาและผู้นำกลุ่มบุคคลใน องค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในเขตการศึกษา 2 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบการ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการในชุมชนทั้งในด้านการบริหารและการจัดการ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะ ลักษณะพื้นที่ของโรงเรียนอนุเคราะห์ (นามสมมติ) เป็นชุมชนที่มีชาวกระเหรี่ยง อาศัยอยู่จำนวนมาก ประชาชนมีอาชีพเกษตรกรรม และอยู่ห่างไกลจากตัวจังหวัดการติดต่อกับ

หน่วยราชการจึงเป็นไปได้ยาก การเดินทางไม่สะดวก จึงมีความต้องการให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิชาการของชุมชน การพัฒนาหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เน้นการใช้สื่อเทคโนโลยีมาใช้อย่างหลากหลาย ทั้งนี้เป็นเพราะ ปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ยุคของสื่อเทคโนโลยีชีวิตประจำวันเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้ จึงต้องการให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและนำสื่อการเรียนการสอนเทคโนโลยีมาใช้อย่างหลากหลาย

1.2 งานงบประมาณ ให้จัดทำในรูปของคณะกรรมการยี่กระเปียบของราชการ ในการปฏิบัติงานพร้อมกับความถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบตนเองภายในสถานศึกษา จัดระดมทรัพยากรจากชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษา โดยวิธีทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา แต่ต้องเป็นไปตามความสมัครใจของผู้ปกครอง ระดมทรัพยากรภูมิปัญญาชาวบ้าน มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น โดยจัดทำทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ในสถานศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเชษฐ์ เรือนก้อน ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังการจัดการศึกษาในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ตามทฤษฎีของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ปฏิบัติงานสอน และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานจริงในด้านระบบบริหารการศึกษา โดยส่วนรวมการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏข้อที่มีการปฏิบัติจริงสูงสุดคือองค์การบริหารส่วนตำบลขอใช้สถานที่ของโรงเรียนเป็นสถานที่ประชุมและกิจกรรมต่าง ๆ ประจำหมู่บ้านซึ่งอยู่ในระดับน้อยรองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพย์สินของโรงเรียนซึ่งอยู่ในระดับน้อยส่วนข้อที่มีการปฏิบัติจริงต่ำสุดคือองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายบริหารการศึกษาของโรงเรียนซึ่งอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในระยะแรกคณะกรรมการสถานศึกษายังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพราะมีความคุ้นเคยกับผู้บริหารโรงเรียน หรือเป็นผู้มีฐานะในชุมชน จึงไม่ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ถูกต้องนั้น ควรมีบทบาทอย่างไร

1.3 การบริหารงานบุคคล จัดทำแผนการรับนักเรียนล่วงหน้าเพื่อคำนวณอัตราค่าจ้างครู การสรรหาและแต่งตั้งบรรจุครู เสนอชื่อคณะกรรมการเป็นผู้มีส่วนร่วมการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งครู เพื่อป้องกันการขาดแคลนครูจากการย้ายโรงเรียนของครูผู้สอน ให้เลือกบุคคลในท้องถิ่นมาทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา การปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ครูยึดจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยให้ความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณ และวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมิท (Smith) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทตัวแทนประชาชนในการวางแผนและพัฒนาการศึกษาพบว่า 1) คณะกรรมการผู้บริหารโรงเรียนและประชาชนมีความต้องการที่จะแสดงความคิดเห็น

เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษา 2) คณะกรรมการจากประชาชนไม่เห็นด้วยกับเรื่องต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนดำเนินการเพียงฝ่ายเดียวโดยที่คณะกรรมการไม่ได้มีส่วนรับรู้ 3) คณะกรรมการโรงเรียน และผู้บริหารเห็นพ้องต้องกันว่าโรงเรียนจะเจริญก้าวหน้าขึ้นกว่าเดิม หากได้มีคณะกรรมการดังกล่าวเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่นเดียวกับศิริกาญจน์ โกสุมภ์ ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สิ่งสำคัญที่สุดที่เป็นสิ่งกำหนดกระบวนการและแบบแผนมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ เงื่อนไขทางด้านบริบทของชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียน ส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 8 ขั้นตอน คือ(1)การศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนร่วมดำเนินการ (2) การสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน (3) การสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม (4) การสร้างกิจกรรม (5) การต่อรองเพื่อการดำเนินการ (6) การร่วมกันดำเนินการ (7) การร่วมกันประเมินผลการดำเนินการและ (8) การร่วมกันรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูต้องประพฤติดนให้เป็นที่ยอมรับจากสังคมและนักเรียน ให้ยี่ฉกรรยาบรรณครุ พ.ศ. 2539 เป็นแนวปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของกิจกรรมนั้น

1.4 งานบริหารงานทั่วไป งานธุรการ งานสารบรรณ ต้องการให้โรงเรียนาระบบเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการ จัดทำรายงานการประชุมของคณะกรรมการสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ จัดพัฒนาเครือข่ายการศึกษาให้สถานศึกษาดำเนินการในรูปสหวิทยาเขต เน้นความร่วมมือกันในทุก ๆ ด้าน ประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวของโรงเรียนให้ชุมชนและผู้ปกครองได้รับทราบ ให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมสถานศึกษาที่ไม่มีนักการภารโรง จัดทำสำมะโนนักเรียนสำรวจเด็กให้เข้าเรียนให้ได้ครบหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์และให้โรงเรียนแจ้งกระทรวงมหาดไทยประสานงานกับโรงเรียนกรณีนักเรียนย้ายถิ่นฐานไม่สามารถติดตามได้ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้ขอบริจาคจากมูลนิธิต่าง ๆ เรื่องการส่งเสริมงานกิจการนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง คิดเป็นทำเป็น เน้นการอ่าน ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในเรื่องการแสดงออกในที่สาธารณะ การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม จัดเวทีให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ และให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น เห็นว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ขอให้สถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศ หยิบงานใช้สะดวก และมีความถูกต้องเกิดประสิทธิภาพ และพึงพอใจของผู้รับบริการ เช่น การขอหนังสือเกี่ยวกับพฤติกรรมการศึกษา ข้อมูลนักเรียนแต่ละคนในโรงเรียน ขอให้โรงเรียนจัดทำให้เป็น one stop service ซึ่ง

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แอนซา อัซมา (Anzar Uzma) ได้ศึกษาส่วนประกอบซึ่งช่วยสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรัฐบาโลซิสแดน ประเทศปาเกีสถาน พบว่า สิ่งสนับสนุนการศึกษา หรือการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องของชุมชน จากการสำรวจเป็นขั้นตอน พบว่า สิ่งสนับสนุนการศึกษาในรัฐบาโลซิสแดน ประเทศปาเกีสถาน อาจมีผลมาจาก ความพอใจของชุมชนที่จะปรับปรุงบรรยากาศผ่านการศึกษา การตอบสนองความต้องการของชุมชนผ่านความเห็นชอบ กิจกรรมของแม่บ้านในการศึกษาบทบาทของผู้เป็นส่วนประกอบ ซึ่งผ่านการฝึกหัดและการขับเคลื่อนของกลุ่มสังคม สังคมเปิดระหว่างคณะกรรมการการศึกษาหมู่บ้านอื่น ๆ และสังคม รวมทั้งเศรษฐกิจระหว่างคนในหมู่บ้าน

2. แนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า

2.1 งานวิชาการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการนำวิทยากรที่มีความรู้ในด้านการจัดทำหลักสูตรมาเป็นผู้ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ พัฒนาครูโดยการส่งเข้ารับการอบรม และจัดหาเอกสารให้ครูได้ศึกษาด้วยตนเองใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น วัด มาพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมการตกซ้ำชั้นของนักเรียน ต้องสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองให้ตรงกัน ใช้สถานศึกษาให้เป็นแหล่งวิชาการของชุมชนทั้งข้อมูลสารสนเทศ และสถานที่ในการจัดอบรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องการให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้ปกครอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชูลเลอร์ (Schuler) ได้วิจัยการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินเนโซตามีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าประชาชนมีความกระตือรือร้นการเข้าไปมีส่วนร่วมแต่การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากขาดการประสานงานที่ดีจากการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่แล้วยังประสบกับปัญหาต่าง ๆ เช่น ยังไม่เข้าในบทบาทจัดการศึกษา ขาดแคลนบุคลากรทางด้านการศึกษาโดยตรงขาดประสบการณ์ รายได้น้อยและที่สำคัญ คือ การที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่เห็นความสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน

2.2 งานงบประมาณ ให้ใช้ระเบียบของราชการโดยการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน จัดระดมทรัพยากร โดยวิธีทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา จัดทำทะเบียนภูมิปัญญาชาวบ้านมาช่วยเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจรรยาพร ป้อมบุญมี ศึกษาเกี่ยวกับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

12 ปีของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า มีความพร้อมด้านนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่ยังไม่ค่อยมีความพร้อม คือ จำนวนครู กับสื่อวัสดุอุปกรณ์ และสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

12 ปีของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน

2.3 งานบุคคล การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งครูให้สถานศึกษามีส่วนร่วม ครูปฏิบัติหน้าที่โดยจรรยาบรรณวิชาชีพครู ปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) เห็นว่ามีครูผู้สอนมีการโยกย้ายบ่อย ๆ ทำให้การจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนขาดความต่อเนื่อง ส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนของนักเรียนขาดคุณภาพ ในส่วนของการปฏิบัติตนและปฏิบัติหน้าที่ของครู ให้เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียนนั้น สอดคล้องกับกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูได้สรุปลักษณะของครูที่ดีจากผลการวิจัยต่าง ๆ คุณลักษณะทางด้านส่วนตน ครูที่ดีควรมีความประพฤติดี มีความใฝ่รู้ดี สุขภาพกายและสุขภาพจิตดี บุคลิกภาพดี ตรงต่อเวลา มีเจตคติที่ดีต่อศิษย์ มีความสามารถในการพูด คุณลักษณะทางด้านวิชาการและงานครู ครูที่ดีต้องรอบรู้วิทยาการ กว้างขวาง มีความรู้ในวิชาที่สอนดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเจตคติต่ออาชีพ มีความเข้าใจ ศิษย์ มีความสามารถในการใช้กลวิธีการสอนต่าง ๆ

2.4 งานบริหารทั่วไป นำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน แจ้งข้อมูลข่าวสารด้วยหนังสือจากโรงเรียน หอกระจายข่าว การบริการเน้นความรวดเร็วโดยติดป้ายบอกเวลาในการจัดทำ แจกแบบสอบถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อทราบข้อมูลย้อนกลับ จัดทำสำมะโนนักเรียนในเขตบริการโดยให้ครูลงพื้นที่ จัดกิจกรรมเสริมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถบนเวที ซึ่งสอดคล้องกับ สมหวัง มหาวัง ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคายพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นด้วยโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 ด้านแรก คือ ด้านส่งเสริมและการสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ด้านส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กด้อยโอกาสให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและด้านส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยที่ค้นพบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. งานวิชาการเรื่องการพัฒนาหลักสูตรให้สนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่น และทันต่อสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ครูและนักเรียน นั้นผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์(นามสมมติ) ควรให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ตระหนักและเข้าใจถึงเป้าหมายของหลักสูตร และสามารถวางแผนร่วมกันในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของสถานศึกษา โดยใช้เทคนิค SWOT นอกจากนี้ ควรจัดเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ (นามสมมติ) เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือในรูปแบบอื่น ๆ จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ทะเบียนภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อให้ครูได้เลือกตามเหมาะสมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เช่น สื่อประเภทมัลติมีเดีย

2. งานงบประมาณ ควรให้ครูผู้ปฏิบัติได้ศึกษาระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง จากคำรา หรือส่งเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน 7 ด้าน คือ การวางแผนงบประมาณ การกำหนดผลิตผลและการคำนวณต้นทุน การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน การบริหารสินทรัพย์ และการตรวจสอบภายใน ทุกเรื่องที่กำลังเป็นเรื่องยากสำหรับสถานศึกษา โดยทั่วไปเพราะขาดบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน สามารถปฏิบัติได้ดีเพียงด้านที่ 1 เท่านั้น และปัจจุบันส่วนกลางได้กระจายอำนาจให้กับสถานศึกษาโดยตรง

3. งานบุคคล คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขอเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการสรรหาบรรจุและแต่งตั้ง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 จะดำเนินการไม่ได้ แต่สามารถเสนอความคิดเห็นไปกับเอกสารของสถานศึกษาได้ เช่น รายงานการประเมินตนเองที่สถานศึกษาจัดทำรายงานหน่วยงานต้นสังกัด

4. งานบริหารทั่วไป สถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการทำงาน เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร โทรสาร ตั้งแต่การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา การบริการในเรื่องเอกสารหลักฐานทางการศึกษา เน้นความถูกต้องและรวดเร็ว ความเป็นกัลยาณมิตร

นอกจากนี้โรงเรียนควรส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมนักเรียนที่หลากหลายควบคู่ไปกับการเรียนรู้ด้านวิชาการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการใช้เทคนิคเดลฟาย (delphi technique) ที่เป็นกระบวนการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เพื่อจะได้นำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนา

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมการปกครอง. กองราชการส่วนตำบล .กฎหมายระเบียบและข้อบังคับสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น ,2539.
- กรมวิชาการ.รายงานวิจัยเรื่องการประเมินสภาพความพร้อมของท้องถิ่นในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2539.
- กรมสามัญศึกษา.สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขต 1.กลุ่มวิจัยและพัฒนา. การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในกระบวนการจัดและพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนเขตการศึกษา 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2540.
- กระทรวงมหาดไทย.กรมการปกครอง. แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน ,2544.
- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมการศาสนา ,รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา , 2541.
- กระทรวงศึกษาธิการ. การศึกษาตลอดชีวิต . การศึกษาของคนไทยในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2540.
- กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.
- กระทรวงศึกษาธิการ.นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา, 2542.
- กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.
- กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์: กระทรวงศึกษาธิการ, 2546.
- กระทรวงมหาดไทย. กรมการปกครอง. สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น. คู่มือแนวทางการปฏิบัติการจัดการศึกษาของท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร : กลุ่มนโยบายและแผน ส่วนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา, 2542.
- โกวิท พวงงาม.การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2543.

จรวยพร ป้อมบุญมี.”การศึกษาสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีของ
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2544.

เจริญ ไวรวัจนกุล. พื้นฐานการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ,ม.ป.ป.
เฉลิมพล พินทอง. “ศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการ
ศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถม
ศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ชโลธร แสงส่องฟ้า. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจศึกษาต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
12 ปีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะ
กรรมการการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี เขตการศึกษา 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2543.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ท้องถิ่น, 2539.

_____. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกระจายอำนาจแก่ท้องถิ่น . กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิช
การพิมพ์, 2543.

ทีมข่าวการศึกษามติชน.”จำลอง แทงกักแผนปรับการศึกษา 12 ปี.”มติชนรายวัน,
16 สิงหาคม 2544, 10.

_____. “นันทวรรณสนะอุดหนุนขั้นพื้นฐาน 12 ปี.” มติชนรายวัน, 12 สิงหาคม 2544, 4.

ทีมข่าวการศึกษามติชน. “รื้ออุดหนุนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีกระทบหลักสูตรม. ปลาย – เอกชน
ไว.” มติชนรายวัน, 10 สิงหาคม 2544, 10.

_____. สวนดุสิตโพล. สำนวความความคิดเห็นต่อการอุดหนุนการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 12 ปี.”มติชน
รายวัน, 19 เมษายน 2546, 15.

บรรพต บุญประมวล . ทศนคติของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาต่อมาตรการจัดการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี:ศึกษากรณีเฉพาะจังหวัดอุบลราชธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทมหาบัณฑิตสาขาวิชาการวิเคราะห์และการวางแผนทางสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์, 2541.

บุญประเสริฐ สังข์เงิน.”การศึกษาความเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนต่อคุณภาพการศึกษาด้าน
ผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี.” วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2546.

- บัณฑิต สุกก้า. "การศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดนครปฐม." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษา
ผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.
- ประเวศ วะสี. "ปฏิรูปการศึกษาไทย : ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์และมาตรฐาน,"
วารสารข้าราชการครู, (เมษายน – พฤษภาคม), 2539.
- ปรัชญา เวารัชช. รวมบทความการปฏิรูปสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2543.
———. การประถมศึกษาในชนบทไทย. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2527.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. การศึกษาพื้นฐานเพื่อปวงชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2541.
- พงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล. ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการจัดการศึกษาตามแนว
ทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเขตการศึกษา 9.
อุดรธานี : สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 9, 2541.
- ภิญโญ สาร. หลักการการศึกษา, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุภา, 2521.
- รุ่ง แก้วแดง. ปฏิวัติการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2541.
- โรงเรียนวัดป่าคำภูเคย. แบบรายงานการประเมินตนเอง ปี 2548. จังหวัดกาญจนบุรี :
โรงเรียนวัดคำภูเคย, 2548.
- วิไลวรรณ สรรพวัฒน์. "การพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมความสำเร็จในการดำเนินงานขยายโอกาสทางการ
ศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ."
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการประเมินผล บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- วีระพงษ์ เดชบุญและคนอื่นๆ. รายงานการวิจัยเรื่อง ความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้น
พื้นฐาน 12 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตการศึกษา 10 .
พัฒนาอุบลราชธานี : สำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 10, 2540.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 3. "ผลการสอบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน." 2547
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร :
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.
- สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์และคนอื่นๆ. การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น. นครราชสีมา : สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, 2541.

สุเชษฐ์ เรือนก้อน . “ความคาดหวังการจัดการศึกษาในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอฟาร์มโพธิ์จังหวัดพิษณุโลก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา

มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2541.

สำลี เก่งทอง .รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตการศึกษาเขตการศึกษา 5 ต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา . ราชบุรี : สำนักพัฒนา

การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 5, 2543.

ศิริกาญจน์ โกสุม. “การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.”

วิทยานิพนธ์ปริญามหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.

องค์การบริหารส่วนตำบลอนุเคราะห์ [online]. Accessed 25 December 2007. Available from

<http://www.chalae.go.th/>

อร่าม มากระจัน.“ความคิดเห็นในการกำหนดระดับชั้นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครอง

นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา.”สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

ภาษาต่างประเทศ

- Anzar Uzma. An exploratory study of factor which have contributributed to the Sustainability of community participation in education in Balochistan Pakisten [Online]. Accessed 13 September 2001. Available from [http : // thailis. Uni.net.th/dao/detail.Nsp](http://thailis.Uni.net.th/dao/detail.Nsp).
- Barnard,Chester I.Organization and Management. Cambridge,Massachusetts:Harvard University Press,1965.
- Best,John W.Research in Education.Englewood Cliffs,New Jersey: prentice - Hall ,1970.
- Clark,John J. Outline of Local Government of The United Kingdom. London : Sir Issac Pitman and Son,1957.
- Foster, S.E. Type of parent involuement : Effects on parent rating of school. [CD-Rom]. Abstract from : ProQuest File : Dissertation Abstracts Item : MM 91110, 1993.
- Hollyway , William V. State and Local Government in the United State. New York : McGraw Hill ,1960.
- Morrison, G. Early Childhood Education Today. 4th ed. Torron : Merrill Publishing Co, 1998.
- Miller Van. The Public Administration of American School System (New York : The Macmillan Company, 1955), 175.
- Pallozzi .D.P. “A Model for Community Participation in Local School District Decision Making,” Dissertation Abstracts International 42,4(April 1981):1484.
- Pena, D.C.” Parent involvement : influencing factors and implications.” The Journal of Educational Research 94 , 1 (September / October 2000) : 42-54.
- Schuler,Brabara and Lee H. Citizen Participation in Education Decision-Making [online]. Accessed 14 May,2005.Available form <http://www.yohoo.com>
- Sergiovanni ,Thomas J.Educational Governmence and Administration.Englewood Cliffs, N. J. :Prentice - Hall , Inc.,1980.
- Educational Governmence and Administration. Needham Height : A Division of Simon & Schuster , Inc.,1992.
- Shane, Harold G. Creative School Administration. New York : Henry Holl Company,1957.

Smith, J.E. "The Role of Citizen Committees in the Primary and Development of the General Education Park in Plymouth, Michigan." Dissertation Abstracts International.32,3 (November 1971) : 2377-A.

Spain, Charles A., D. Marold, and John I. Goodlad. Education Leadership and the Elementary School Principle. New York : Rinehart and company, Inc., 1956.

Sted, Ronald W. Managing Career Education Programs . Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall , 1974.

Wit, Daniel. A Comparative Survey of Local Government and Administration . Bangkok : Kurusapa Press, 1967.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เอกสารขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 0356

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

24 มกราคม 2551

เรื่อง ขอสัมภาระ

เรียน นายแวว ฮวดสี

ด้วย นายประเสริฐ ลาวัณย์วิสุทธิ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร
ศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การจัดการศึกษา
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล” มีความประสงค์จะขอ
สัมภาระท่าน เพื่อประกอบการทำงานค้นคว้าอิสระ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอ
ความอนุเคราะห์จากท่านโปรดให้สัมภาระแก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

อนันต์ (น.อ.)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) จำนวน 8 คน

1. นายสนอง พลน้ำ
2. นายแวว ฮวดสี
3. นายจำลอง คำอุดม
4. นายคำหล้า เขียวอิม
5. นายสมบูรณ์ สมตน
6. นายแวว วิชาชน
7. นายบัวลา แสงใส
8. นายธีระศักดิ์ บำรุงเขตต์

รายชื่อผู้ให้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง จำนวน 6 คน

1. นายสำเนียง นุริตามล
2. นายพชร จันทะมา
3. นายมานะ ผาภูมิสมบูรณ์
4. นายจ้านงค์ ทองผาไฉไล
5. นายกิตติชัย ทองผากีรติ
6. นายน้าชัย วสุธาผาภูมิ

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

1. นายตริรัตน์ ป้องกัน

ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (นักบริหาร อบต.)

สถานที่ทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหินลาด อำเภอทองผาภูมิ
จังหวัดกาญจนบุรี

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท

สาขา รัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. นางบุญชู สุขเจริญ

ตำแหน่งศึกษานิเทศก์

สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท

สาขา หลักสูตรและการนิเทศการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

3. นายโอภาส เจริญเชื้อ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนไทรโยคมณีกาญจน์วิทยา

สถานที่ทำงาน โรงเรียนไทรโยคมณีกาญจน์วิทยา

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท

สาขา การบริหารการศึกษา

ภาคผนวก ค

โครงสร้างคำถามหรือแบบสัมภาษณ์

ประเด็นการสัมภาษณ์
เรื่อง การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็น
ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

การบริหารงานวิชาการ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาท่านมีความคิดเห็นอย่างไร
.....
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ท่านคิดว่าครูควรมีการพัฒนาตนเอง เช่น ศึกษาดูงานหรือมีการ
ปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนอย่างไรบ้าง
.....
3. การวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนท่านมีความเข้าใจอย่างไร
.....
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาท่านคิดว่ามีความสำคัญหรือไม่อย่างไร
.....
5. ท่านคิดว่าการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษามีความสำคัญกับการเรียนรู้
ของผู้เรียนมากหรือไม่ เพราะอะไร
.....
6. ท่านคิดว่าการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น โบราณวัตถุมีความสำคัญกับการเรียนรู้ของ
ผู้เรียนอย่างไร
.....
7. ท่านคิดว่า การนิเทศการศึกษา ภายในสถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร
.....
8. ท่านคิดว่าการแนะแนวการศึกษาภายในสถานศึกษามีความสำคัญในการจัดการศึกษาอย่างไร
.....
9. ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาหรือไม่อย่างไร
.....
10. ท่านคิดว่า สถานศึกษาควรดำเนินการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนอย่างไร
.....
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่นท่านมีความคิดเห็นอย่างไร
.....

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน
อื่นที่จัดการศึกษาท่านคิดว่ามีวิธีการดำเนินงานและมีส่วนร่วมอย่างไร

การบริหารงบประมาณ

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณท่านมีความเข้าใจอย่างไร

.....

2. การจัดสรรงบประมาณท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

.....

3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานท่านมี
ความรู้ความเข้าใจอย่างไร

.....

4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในปัจจุบันท่านมีความเข้าใจอย่างไร

.....

5. การบริหารการเงินของสถานศึกษา ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

.....

6. การบริหารบัญชีของสถานศึกษา ท่านมีความรู้ความเข้าใจหรือไม่ ถ้ามีท่านคิดว่าสถานศึกษา
ควรดำเนินการอะไรบ้าง

.....

7. การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์ของสถานศึกษา ท่านมีความเข้าใจอะไรบ้าง

.....

การบริหารงานบุคคล

1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่
สถานศึกษาอย่างไร

.....

2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากรทางการศึกษาท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

.....

3. ท่านมีความรู้ความเข้าใจ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการอย่างไร

.....

4. ท่านทราบแนวทางในการปฏิบัติตน และการรักษาวินัยของบุคลากรทางการศึกษาอะไรบ้าง

.....

5. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาควรออกจากราชการในกรณีใดบ้าง

การบริหารทั่วไป

1. การดำเนินงานธุรการตามความรู้ความเข้าใจของท่านต้องปฏิบัติหน้าที่อะไรบ้าง
.....
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความเข้าใจของท่านมีหน้าที่อะไรบ้าง
.....
3. งานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศตามความเข้าใจของท่านมีหน้าที่อะไรบ้าง
.....
4. ท่านมีความเข้าใจในเรื่องการประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษาอย่างไรบ้างเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ
.....
5. ท่านคิดว่าควรดำเนินการจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรอย่างไรให้บรรลุผลสำเร็จ
.....
6. ท่านคิดว่างานเทคโนโลยีสารสนเทศ ดำเนินการอย่างไรเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ
.....
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไปท่านคิดว่าควรดำเนินการอะไรบ้างเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ
.....
8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมท่านคิดว่าควรปฏิบัติอย่างไรให้บรรลุวัตถุประสงค์
.....
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียนท่านคิดว่ามีความสำคัญอย่างไรและควรดำเนินการอย่างไร
.....
10. การรับนักเรียน ท่านคิดว่าสถานศึกษาดำเนินการอยู่เป็นอย่างไรและมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง
.....
11. ท่านคิดว่าบุคลากรควรส่งเสริมอะไรบ้างเพื่อให้การศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัยดีขึ้น
.....
12. ท่านคิดว่าควรระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเพื่ออะไรและมีแนวทางอย่างไร
.....

13. ท่านคิดว่างานส่งเสริมงานกิจการนักเรียนมีความสำคัญอย่างไร

.....

14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษาท่านเห็นว่าควรดำเนินการอย่างไรที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จ

.....

15. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเพราะอะไร

.....

16. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประสานงานราชการ กับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่นว่ามีความสำคัญอย่างไร

.....

17 . การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงานท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

.....

18 . งานบริการสาธารณะท่านคิดว่าสถานศึกษาควรดำเนินการอะไรบ้างเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

.....

19 . งานที่ไม่ได้ระบุในงานอื่น

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายประเสริฐ ลาวัณย์วิสุทธิ์
 ที่อยู่ 211 หมู่ที่ 9 ตำบลสระกระโจม อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
 72250 โทรศัพท์ 081-9412630
 ที่ทำงาน โรงเรียนวัดหนองเปาะ อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2530 สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ
 พ.ศ. 2533 สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาประถมศึกษา
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี
 พ.ศ. 2546 ศึกษาต่อระดับปริญญาโทสาขานิติศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2526 เจ้าหน้าที่สาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี
 พ.ศ. 2535 อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านหนองงูเห่า อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี
 พ.ศ. 2537 อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านหนองกะหนาก อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี
 พ.ศ. 2539 อาจารย์ 2 โรงเรียนบ้านหนองกะหนาก อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี
 พ.ศ. 2546 ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดกาญจนบุรี
 พ.ศ. 2546 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดป่าถ้ำกูเคย อำเภอบางแพ จังหวัดกาญจนบุรี
 พ.ศ. 2547 ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดป่าถ้ำกูเคย อำเภอบางแพ จังหวัดกาญจนบุรี
 พ.ศ. 2549 ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านเขาช้าง อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
 พ.ศ. 2550-ปัจจุบัน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดหนองเปาะ อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี